

MONITOR GEBRUIK STAP-BUDGET

Eerste en tweede aanvraagperiode 2023

Mark den Hartog

Arie-Jan van der Toorn

Bert-Jan Buiskool

Rotterdam, 13 oktober 2023

COLOFON

DIT IS EEN UITGAVE VAN

SEOR BV

OCKHAM IPS

© SEOR BV / ROTTERDAM, 13 OKTOBER 2023

Niets van deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever en andere auteursrechthebbenden. SEOR is niet aansprakelijk voor gegevens die door derden werden verstrekt.

Monitor gebruik STAP-budget

Eerste en tweede aanvraagperiode 2023

CONTACTPERSOON

Naam	Bert-Jan Buiskool
Email	b.buiskool@ockham-ips.nl
Telefoon	+31(0)643213393

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING: DE UITKOMSTEN IN HET KORT	2
1 INLEIDING	4
1.1 Monitoring gebruik stap-budget	4
1.2 Opzet monitor	4
1.3 Databronnen	5
1.4 Voorwaarden STAP-budget	6
2 MONITOR	8
2.1 Financiële uitputting STAP-regeling	8
2.2 Kenmerken STAP-gebruikers	10
2.3 Opleidingsdoel STAP-budget	18
2.4 Gebruik STAP-budget naar type scholingsactiviteit	20
I BIJLAGE: FIGUREN EN TABELLEN	25

MANAGEMENTSAMENVATTING: DE UITKOMSTEN IN HET KORT

Hoe is de financiële uitputting van de regeling verlopen? De eerste twee tijdvakken van 2023 (maart-april en mei-juni) hebben ieder een subsidieplafond van 34 miljoen euro. Voor beide tijdvakken is sprake geweest van een volledige uitputting van het budget. Voor het derde, vierde en vijfde tijdvak is respectievelijk 20, 10 en 10 miljoen euro beschikbaar waarmee het totale bedrag over 2023 op 108 miljoen euro uitkomt.

Door wie wordt het STAP-budget gebruikt? Worden alle doelgroepen bereikt?

- In de eerste twee tijdvakken hebben ongeveer 79.000 mensen een STAP-budget ontvangen.
- Onder STAP-gebruikers zijn de leeftijdscategorieën 25-45 sterk vertegenwoordigd en zijn de 55-plussers ondervertegenwoordigd wanneer dit wordt afgezet tegen de Nederlandse populatie, en meer algemene gegevens over deelname aan scholing.
- Vergeleken met de Nederlandse populatie van 25-65 jarigen zijn hoger opgeleiden enigszins oververtegenwoordigd en mbo'ers ongeveer naar rato vertegenwoordigd. Meer in het algemeen geldt dat hoger opgeleiden reeds sterk zijn vertegenwoordigd onder deelnemers aan LLO-activiteiten. Vergeleken met de LLO-populatie bereikt STAP echter *minder* hoger opgeleiden en *meer* middelbaar opgeleiden. De groep met een lager opleidingsniveau (vmbo en basisonderwijs) is duidelijk ondervertegenwoordigd.
- De verhouding werkende versus niet-werkende deelnemers (80% versus 20%) is ongeveer vergelijkbaar met de Nederlandse populatie. Dit aandeel van 20% niet-werkenden (inclusief werkzoekenden) onder de STAP-deelnemers is wel hoger dan het aandeel van deze groep in meer algemene gegevens over deelname aan scholing. Binnen de groep werkenden is het aantal Zzp'ers oververtegenwoordigd en de groep met een vast contract ondervertegenwoordigd.
- Wat betreft sector is sprake van een oververtegenwoordiging van mensen uit de zorg, zakelijke en financiële dienstverlening, ICT en andere dienstverlening als de cultuursector, recreatie of de horeca. Onderwijs, industrie, openbaar bestuur en (land)bouw zijn ondervertegenwoordigd voor wat betreft STAP-gebruik.

Wat is het opleidingsdoel van het STAP-budget? Ongeveer 6 op de 10 personen zet het STAP-budget in voor bijscholing en 4 op de 10 voor omscholing. Er is een duidelijke samenhang hiervan zichtbaar met de persoonskenmerken van de STAP-gebruikers. Zo wordt het STAP-budget vaker ingezet voor bijscholing naarmate men een hoger opleidingsniveau heeft genoten, men werkzaam is met een vast contract of als Zzp'er.

Hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten?

- Het aantal opleiders in het scholingsregister is ruim 1800. Ongeveer de helft van het STAP-gebruik is echter geconcentreerd bij zo'n 90 opleiders. Drie opleiders bedienen samen iets meer dan een derde van alle STAP-deelnemers, terwijl zeven opleiders bijna de helft van alle deelnemers bedienen.
- Bijna de helft van het totale aanbod aan scholingsactiviteiten is korter dan 1 week. Ongeveer 10% van het aanbod betreft opleidingen die langer duren dan een jaar. Het feitelijke gebruik is echter vergeleken met het aanbod meer geconcentreerd op de middencategorie: 41% van de deelnames heeft betrekking op een duur van 3 maanden tot 1 jaar.
- Naarmate de vooropleiding van de gebruiker hoger is, is de opleidingsduur korter. Dit hangt ook samen met het feit dat bijscholing gemiddeld korter is.
- De gemiddelde cataloguswaarde van een opleiding die met het STAP-budget wordt gevolgd bedraagt €1.200 euro. Het gros van de gevolgde opleidingen met STAP-subsidie heeft een cataloguswaarde beneden de €1.000 euro én wordt volledig gefinancierd met STAP (ongeveer 2 op de 3 gevolgde opleidingen). Ook is er een piek zichtbaar rond de cataloguswaarde van €1.000 euro. Duurdere cursussen worden niet vaak gekozen en betreffen relatief vaker omscholing. Daarentegen heeft het totale opleidingsaanbod een gemiddelde waarde van €2.800 euro met relatief veel goedkope activiteiten.

Een opsomming van de ontwikkelingen ten opzichte van het bereik van de STAP-regeling in 2022:

- Er worden minimale verschillen gevonden in de spreiding van de STAP-gebruikers naar leeftijd, opleidingsniveau en sector. Van een duidelijke ontwikkeling in een bepaalde richting is dan ook geen sprake. Wel worden er meer Zzp'ers en werklozen/werkzoekenden, en minder werknemers met een tijdelijk of vast dienstverband bereikt.
- Het aandeel van de 10% grootste opleiders in het aantal STAP-subsidies is gedaald met 7,2 procentpunt tot 56%. De begrenzing op het aantal verleende subsidies per opleiding (300 subsidies) lijkt te hebben bijgedragen aan deze afname.
- Qua gekozen scholingsactiviteiten is een verschuiving zichtbaar van online naar klassikale opleidingsvormen. Deze verschuiving komt het sterkst tot uiting onder personen met basisonderwijs of Hbo als hoogst genoten opleiding.
- Ten opzichte van 2022 concentreren de gekozen scholingsactiviteiten zich nog sterker rond een cataloguswaarde van €1.000 euro. Deze verschuiving gaat vooral ten koste van scholingsactiviteiten met een cataloguswaarde beneden de €1.000 euro. De gemiddelde verleende subsidie per STAP-gebruiker is verder toegenomen van ongeveer 870 euro tot 890 euro.

1 INLEIDING

1.1 MONITORING GEBRUIK STAP-BUDGET

Het voorliggende document is een vervolg op het eerste monitorrapport voor de STAP-regeling dat eerder dit jaar verscheen.¹ Het belangrijkste doel van de monitor is om systematisch het bereik van de regeling te volgen. De kern van de monitor wordt gevormd door (1) de data die UWV verzamelt over de aanvragers van het STAP-budget en (2) de informatie over de scholingsactiviteiten afkomstig uit het STAP-scholingsregister dat wordt beheerd door DUO. Deze informatie wordt periodiek geüpdatet en vormt de “basismonitor”. Met een wat lagere frequentie wordt een uitgebreide monitor gepubliceerd met daarin additionele onderwerpen gebaseerd op aanvullende informatie uit bijvoorbeeld enquêtes of analyses met CBS-Microdata.

Het voorliggende rapport betreft een basismonitor waarin de gegevens over het STAP-gebruik van het eerste (maart-april) en tweede aanvraagstijdvak (mei-juni) van 2023 worden gepresenteerd.² Het is gebaseerd op de gegevens die UWV over de aanvragers van een STAP-budget voor deze tijdvakken heeft ontsloten. Er is gekozen om de gegevens over beide tijdvakken in 2023 samen te nemen omdat beide tijdvakken weinig van elkaar verschillen. Noemenswaardige verschillen tussen beide tijdvakken, of ten opzichte van het STAP-gebruik in 2022, worden toegelicht.

1.2 OPZET MONITOR

In de voorliggende monitor komen de volgende vragen aan bod:

- Hoe is de financiële uitputting van de regeling verlopen?
- Door wie wordt het STAP-budget gebruikt? Worden alle doelgroepen bereikt?
- Om wat voor redenen is het STAP-budget aangevraagd (opleidingsdoel)?
- Hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten?

Voor de eerste drie onderwerpen wordt hoofdzakelijk de data die het UWV verzameld over aanvragers van het STAP-budget gebruikt. Er is informatie beschikbaar over de leeftijd, hoogst genoten opleiding, arbeidsmarktpositie en sector van de aanvrager. Om een beter beeld te krijgen van de mate waarin de doelgroepen worden bereikt is de samenstelling van de groep die een STAP-budget ontving in 2023 op bovengenoemde kenmerken vergeleken met de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar.³ Hiermee wordt duidelijk of bij de deelnemers bepaalde groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn. Daarnaast wordt de deelname aan LLO binnen deze subgroepen in de Nederlandse populatie gebruikt om zicht te krijgen op de vraag of de STAP-gebruikers behoren tot de groepen die al relatief veel of juist weinig aan LLO deden. Als bepaalde groepen zowel bij STAP als LLO in het algemeen ondervertegenwoordigd zijn, gaan we wel na of dit bij STAP in mindere (of meerdere) mate het geval is. Om de ontwikkelingen in het STAP-gebruik inzichtelijk te maken wordt de groep die in de eerste twee tijdvakken van 2023 een STAP-budget heeft ontvangen afgezet tegen de groep die in 2022 een STAP-budget ontving.

¹ Buiskool en anderen (2023), Evaluatie en monitoring STAP-regeling: Voortgangsmonitor gebruik STAP-budget, Rotterdam: SEOR.

² Het aanvraagstijdvak van januari-februari 2023, dat oorspronkelijk in januari-februari zou plaatsvinden, is niet doorgegaan om wijzigingen in de STAP-regeling door te voeren (zie 1.4 voor de doorgevoerde maatregelen). Zodoende vond het eerste aanvraagstijdvak plaats in de maanden maart en april van 2023.

³ Op basis van openbare CBS-gegevens is het niet mogelijk om alle kenmerken in kaart te brengen voor de populatie van 18-65. Bij een volgende monitor wordt gebruik gemaakt van CBS Microdata en kan een nauwkeuriger vergelijk worden gemaakt. Voor deze monitor betekent dit vooral dat er een beperkt zicht is op de groep 18- tot 25-jarigen.

Daarnaast is gevraagd naar het opleidingsdoel en is het verleende subsidiebedrag bekend. Voor het laatste onderwerp wordt de informatie uit het scholingsregister over de opleidingsvorm gebruikt en wordt naar de verdeling van het STAP-budget gekeken over de opleiders en opleidingen.

1.3 DATABRONNEN

Voor de monitoring wordt periodiek data ontsloten uit het STAP-scholingsregister en vanuit het UWV. In de volgende sub-paragrafen wordt deze data kort toegelicht.

1.3.1 UWV-data over aanvragers van het STAP-budget

Personen die een opleiding uit het STAP-scholingsregister willen volgen kunnen daarvoor een aanvraag doen voor het STAP-budget. Het UWV ontvangt en beoordeelt deze aanvragen op de voorwaarden genoemd in de volgende paragraaf. Bij de aanvraag wordt informatie verzameld over de leeftijd, het hoogst genoten opleidingsniveau, de arbeidsmarktpositie, de sector en het opleidingsdoel, voor zowel afgewezen als verleende subsidieaanvragen. Nadat het subsidieplafond is bereikt kunnen personen geen aanvraag meer indienen. Over deze geïnteresseerden worden momenteel geen gegevens geregistreerd. Voor de voorliggende monitor wordt gebruik gemaakt van alle personen die een STAP-budget voor één van de twee tijdvakken van 2023 hebben aangevraagd. Er wordt enkel informatie gepresenteerd over de verleende subsidieaanvragen.

1.3.2 STAP-scholingsregister beheerd door DUO

De data van het UWV wordt daarnaast gekoppeld aan de informatie over de scholingsactiviteiten vanuit het STAP-scholingsregister. In het STAP-scholingsregister worden alle opleidingen geregistreerd die in aanmerking komen voor een STAP-budget (deze voorwaarden komen aan bod in de volgende paragraaf). Verder wordt opleiders gevraagd bepaalde informatie over de opleidingen te verstrekken die zichtbaar is voor aanvragers. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over de studieduur, -belasting, de start- en einddatum, het catalogus- en subsidieerbare bedrag, en informatie over de opleidingsvorm (bijv. klassikaal of online).⁴ In het bestand waarover wij voor de monitor beschikken staan alle opleidingen die voor de tijdvakken van 2023 beschikbaar waren. Zodoende is de informatie over de opleiding bekend die gold in het betreffende tijdvak.

1.3.3 Openbare CBS-Statline data

Als derde bron worden openbare gegevens van CBS Statline gebruikt om de samenstelling van de groep die gebruik heeft gemaakt van een STAP-budget af te zetten tegen gegevens over de gehele populatie. Daartoe zijn de volgende gegevens gebruikt over de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar:

- 10-jaars leeftijdscategorieën
- Hoogst genoten opleidingsniveau⁵
- Arbeidsmarktpositie (werkzaam, niet-werkzaam)
- Sector⁶

Verder is het STAP-gebruik ook op bovenstaande kenmerken vergeleken met de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar die deelneemt aan activiteiten in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). In de Enquête Beroepsbevolking (de EBB) wordt respondenten gevraagd naar of zij in de afgelopen 4 weken

⁴ Er is gekozen om niet alle informatie uit het scholingsregister te gebruiken in de monitor. Sommige data bleken van onvoldoende kwaliteit (bijvoorbeeld de studiebelasting) of van weinig toegevoegde waarde te zijn. We richten ons met name op de cataloguswaarde, opleidingsduur en -vorm.

⁵ Het gaat om de 5 categorieën van het derde aggregatieniveau van de Standaard Onderwijs Indeling 2021.

⁶ Het UWV vraagt de aanvragers van het STAP-budget naar de sector waar zij uit afkomstig zijn. Dit sluit grotendeels aan bij de secties van de SBI-indeling. Door enkele secties samen te nemen wordt gekomen tot de 14 sectoren zoals door het UWV gebruikt.

opleidingen en cursussen hebben gevolgd. Het kan dan gaan om formele en niet-formele onderwijsactiviteiten zoals cursussen of workshops.⁷

1.4 VOORWAARDEN STAP-BUDGET

Om in aanmerking te komen voor een STAP-budget moeten aanvragers, scholingsactiviteiten en opleiders aan enkele voorwaarden voldoen. Deze zijn hieronder puntsgewijs opgenomen en beschrijven de wettelijke kaders van het (gebruik van het) STAP-budget.

Persoonlijke voorwaarden⁸

- De aanvrager heeft in het kalenderjaar nog niet eerder STAP-budget ontvangen.
- De aanvrager is ouder dan 18 jaar.
- De aanvrager ontvangt nog geen AOW.
- De aanvrager heeft een binding met de Nederlandse arbeidsmarkt.⁹

Bij het recht op andere vergoedingen zoals studiefinanciering of een lerarenbeurs komt iemand niet in aanmerking voor het STAP-budget. Daarom gelden de volgende additionele voorwaarden:

- De aanvrager met recht op studiefinanciering of een tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten heeft voor die scholing geen recht op STAP-budget. Indien een individu jonger is dan 30 jaar kan hij of zij ook geen STAP-budget aanvragen voor opleidingen die worden gegeven door OCW-erkende opleiders.
- Dit betekent dat het voor personen onder de 30 jaar wel mogelijk is om met het STAP-budget scholing te volgen via post-initieel onderwijs, zoals cursussen, trainingen en opleidingen bij private opleiders.

Voorwaarden opleiding

- De opleiding moet in het scholingsregister zijn opgenomen (STAP-aanmeldingsbewijs).
- De opleiding moet nog niet zijn gestart op het moment dat het budget wordt aangevraagd.
- De aanvraag moet minimaal 4 weken voor de start van de opleiding gedaan worden.
- Er is geen sprake van andere vergoedingen voor de opleiding.

Voorwaarden opleider

- De opleider heeft één van de volgende erkenningen nodig: OCW, NRTO-keurmerk, CEDEO of CPION, een erkenning door een branche- of brancheorganisatie.
- Om misbruik tegen te gaan kunnen opleidingen én opleiders voortaan, bij misbruik, worden uitgesloten van STAP. Ook moeten opleiders vooraf verklaren dat de door hen opgevoerde scholingsactiviteiten voldoen aan de voorwaarden van STAP. Het is niet toegestaan dat opleiders snoepreispjes of cadeaus aanbieden om mensen te werven.

Verdere voorwaarden STAP-subsidie

- Er geldt een budgetplafond voor ieder tijdvak.

⁷ Vanaf 2022 is voor de EBB een nieuwe meetmethode geïntroduceerd. Voor 2022 werd respondenten gevraagd naar de huishoudsituatie terwijl vanaf 2022 wordt gevraagd naar de persoonlijke situatie. Dit heeft ertoe geleid dat met name het aantal personen dat aan niet-formele onderwijsactiviteiten deelnam sterk is toegenomen. Omdat wij naar de verdeling van verschillende subgroepen binnen de groep LLO-deelnemers kijken heeft deze verandering weinig invloed op de cijfers in deze monitor.

⁸ De persoonlijke voorwaarde dat de aanvrager of diens partners in bezit is van de Nederlandse (of een andere Europese) nationaliteit is reeds in 2022 uit de regeling gehaald.

⁹ In de uitvoering betekent dit dat het UWV toetst of de aanvrager ten minste zes maanden verzekerd is geweest voor de volksverzekeringen in Nederland gedurende de twee jaar voor de aanvraag.

- Voor iedere student die een opleiding heeft afgerond moet de opleider een bewijs van deelname overleggen.

Nieuwe voorwaarden gericht aan opleiders en scholingsactiviteiten die in 2023 zijn ingevoerd

- Er geldt een begrenzing van 300 toekenningen per scholingsactiviteit van een opleider, per kalenderjaar.
- De definitie van 'lesmateriaal' is in de regeling vervangen door 'literatuur of middelen'. Daarmee kunnen alleen literatuur en veiligheidsmateriaal gesubsidieerd worden.
- Per 1 mei 2023 is de scholingsdefinitie aangescherpt. Sindsdien komt alleen scholing met een vooraf vastgesteld programma, waaraan een docent is verbonden en waarbij de opgedane kennis (of vaardigheden) wordt getoetst, voor STAP-budget in aanmerking. Lezingen vallen bijvoorbeeld niet onder deze definitie.

2 MONITOR

In dit hoofdstuk worden de indicatoren die zijn gebruikt voor de monitor besproken. De indicatoren zijn onderverdeeld naar de volgende thema's.

- Financiële uitputting STAP-regeling (2.1)
- Kenmerken STAP-gebruikers (2.2)
- Opleidingsdoel STAP-budget (2.3)
- Gebruik STAP-budget naar type scholingsactiviteit (2.4)

Voor iedere paragraaf geldt een soortgelijke opzet waarbij wordt begonnen met een korte inleiding, een bespreking van de indicatoren en een toelichting bij de figuren en tabellen waarin deze indicatoren worden gepresenteerd. Daarbij worden noemenswaardige verschillen tussen de eerste twee tijdvakken van 2023 en alle tijdvakken van 2022 benoemd.

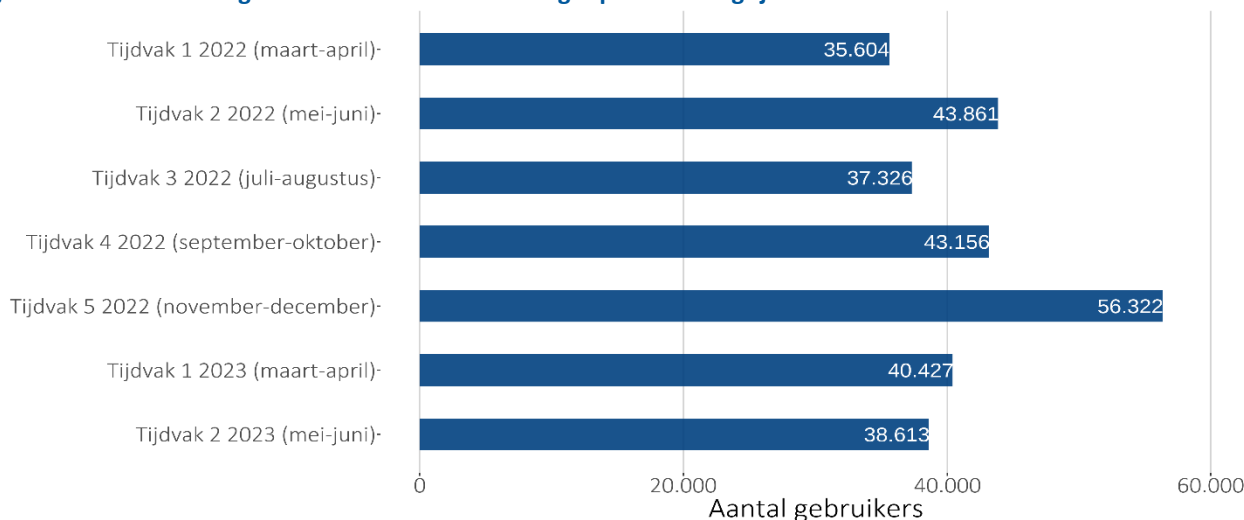
2.1 FINANCIËLE UITPUTTING STAP-REGELING

Deze paragraaf heeft betrekking op de aantallen gebruikers (2.1.1) en de door hen ontvangen subsidie (2.1.2). Het gaat hier om alle ontvangers van een STAP-budget bij één van de volgende subsidietijdvakken in 2023: het tijdvak maart-april of het tijdvak mei-juni. We hebben geen zicht op de groep die wel heeft geprobeerd een STAP-budget aan te vragen maar geen aanvraag meer heeft kunnen doen omdat het subsidieplafond al was bereikt. Paragraaf 2.1.2 gaat in op de verleende subsidie.

2.1.1 Aantal STAP-gebruikers per tijdvak

In totaal is sprake van iets meer dan 79.000 gebruikers in 2023 (eerste twee tijdvakken). Onderstaande figuur laat voor de twee subsidietijdvakken van 2023 zien hoeveel personen een STAP-budget hebben ontvangen. Voor het eerste tijdvak van 2023 is aan meer dan 40.000 personen een STAP-budget verleend terwijl in het tweede een subsidie is verleend aan ruim 38.000 personen.

Figuur 2.1 Aantal gebruikers van het STAP-budget per aanvraagtijdvak

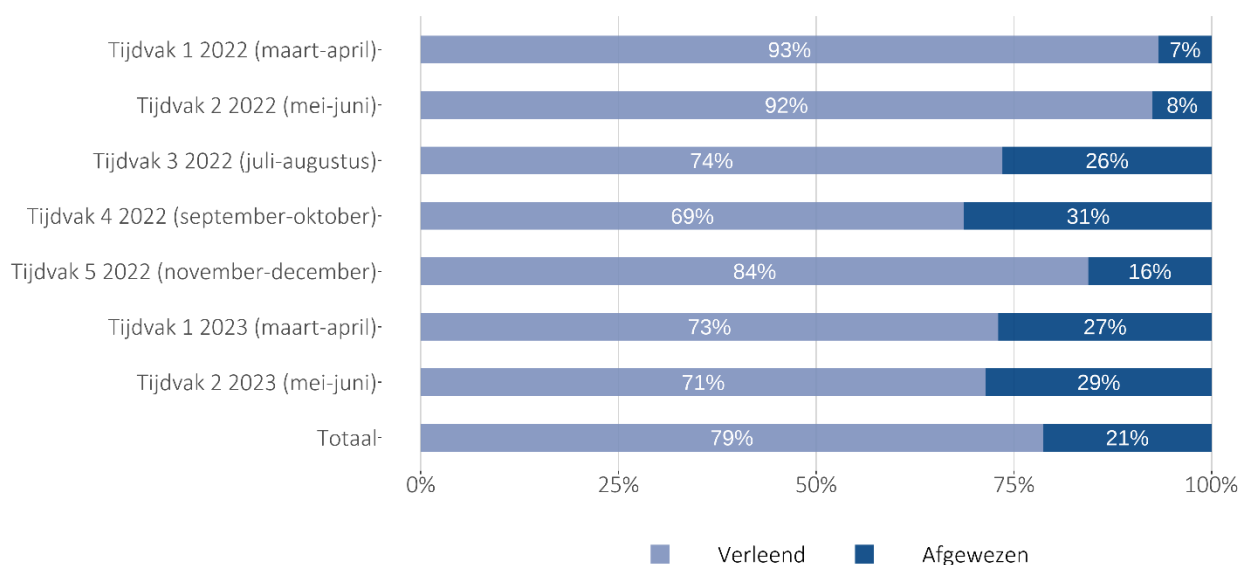

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Om in aanmerking te komen voor een STAP-budget moeten mensen een aanvraag indienen bij het UWV. Het UWV beoordeelt deze aanvragen vervolgens. Men kan een STAP-budget aanvragen tot het budget is uitgeput. Onderstaande figuur laat per tijdvak zien welk percentage van het aantal aanvragen door het UWV is goedgekeurd dan wel afgewezen omdat niet aan alle voorwaarden werd voldaan.¹⁰ Het gaat hier dus nadrukkelijk niet om de groep die een STAP-budget had willen ontvangen, maar waar het subsidieplafond van het tijdvak reeds was bereikt.

Het percentage afgewezen aanvragen verschilt niet sterk tussen beide tijdvakken. Tegelijkertijd is er wel een toename ten opzichte van 2022 waarin gemiddeld 19% van de aanvragen werd afgewezen. De exacte redenen voor de afwijzing zijn niet bekend. Het gaat in ieder geval om mensen die een STAP-budget hebben aangevraagd, maar wiens aanvragen niet aan alle voorwaarden voldeden.

Figuur 2.2 Het aandeel verleende en afgewezen aanvragen per tijdvak

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.1.2 Totale en gemiddelde verleende subsidie per tijdvak

Oorspronkelijk zou de totale subsidiepot van 160 miljoen euro voor het kalenderjaar 2022 evenredig verdeeld worden over de vijf tijdvakken. Ieder tijdvak zou een subsidieplafond van 32 miljoen hebben. Gedurende 2022 is besloten het STAP-budget te verhogen naar 38,5 miljoen euro voor het vierde tijdvak en naar 49,25 miljoen euro voor het vijfde tijdvak.¹¹ Voor kalenderjaar 2023 is er in totaal 170 miljoen euro beschikbaar gesteld. De eerste twee tijdvakken van 2023 (maart-april en mei-juni) hebben ieder een subsidieplafond van 34 miljoen euro.¹² Onderstaande figuur laat de ontwikkeling van het totale subsidiebedrag (de kolommen) en het gemiddelde subsidiebedrag per STAP-gebruiker (de gestippelde lijn) zien. De totaal beschikbare subsidie staat per tijdvak aangegeven op de horizontale as.

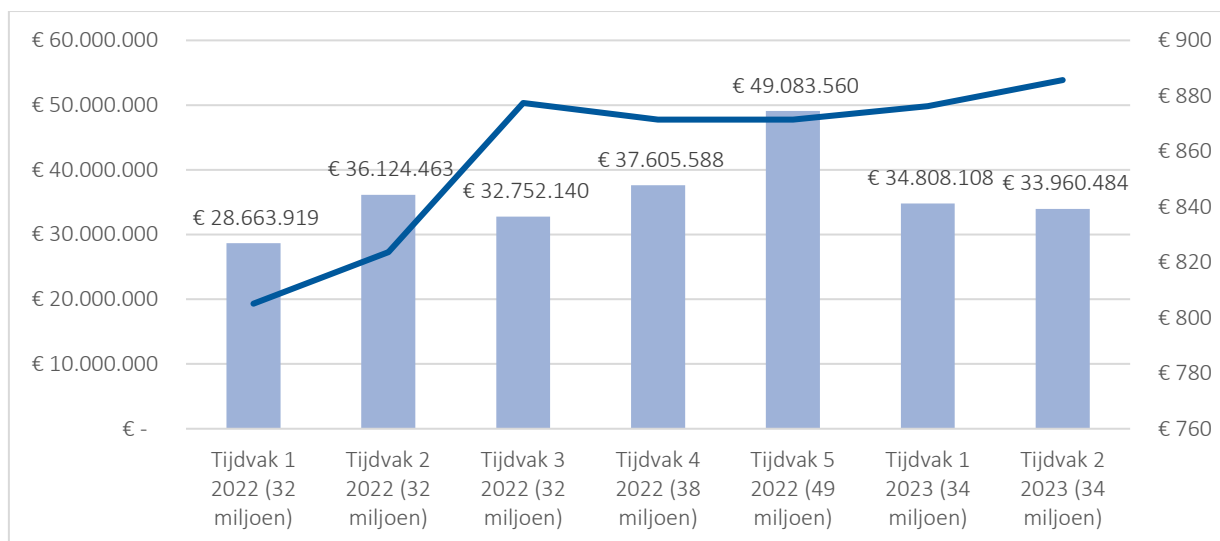
¹⁰ Ook zit hier nog een kleine groep personen in die hun STAP-budget heeft geannuleerd.

¹¹ Omdat het een nieuwe regeling betrof is het moeilijker geweest het totale subsidiebedrag in te schatten. Door budgettaire correcties bleek dat het subsidiebudget kon worden opgehoogd. Eerst met 12,9 miljoen euro (gelijkelijk verdeeld over tijdvakken 4 en 5) en daarna nog eens met 10,8 miljoen euro (tijdvak 5).

¹² Voor het derde, vierde en vijfde tijdvak van 2023 is besloten nog respectievelijk 20, 10 en 10 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het totale beschikbare subsidiebedrag komt daarmee uit op 108 miljoen euro.

Waar in het eerste tijdvak van 2022 nog sprake was van onderuitputting van het budget is er vanaf het tweede tijdvak al sprake van een volledige (en snelle) uitputting van het budget.¹³ Dit beeld heeft zich in 2023 doorgezet. Voor beide tijdvakken is sprake van een volledige uitputting van het budget. Tegelijkertijd zien we ook dat de gemiddelde verleende subsidie per STAP-gebruiker verder is toegenomen van iets meer dan 870 euro in het laatste tijdvak van 2022 tot bijna 890 euro in het tweede tijdvak van 2023.

Figuur 2.3 De totale (linker-as) en gemiddelde (rechter-as) subsidie per tijdvak

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers 2022 en 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.2 KENMERKEN STAP-GEBRUIKERS

In deze paragraaf worden de STAP-gebruikers onderverdeeld naar de achtergrondkenmerken leeftijd (2.2.1), hoogst genoten opleiding (2.2.2), arbeidsmarktpositie (2.2.4) en sector (2.2.5). Daarnaast is voor (1) de Nederlandse populatie tussen de 25 jaar en 65 jaar en (2) de Nederlandse populatie tussen de 25 jaar en 65 jaar die aan LLO deelnemen een onderverdeling gemaakt naar dezelfde kenmerken. Hiermee worden de kenmerken van de groep STAP-gebruikers vergeleken met de populatie die in aanmerking komt voor de subsidie en de LLO-deelname van deze populatie. Het doel van deze vergelijking is om na te gaan in welke mate bepaalde groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van de Nederlandse populatie en of STAP-gebruikers behoren tot de groepen die al relatief veel of juist weinig aan LLO deden. De figuren hebben steeds betrekking op alle STAP-gebruikers in de eerste twee tijdvakken van 2023. Nieuw in deze monitor is ook dat de STAP-gebruikers over 2023 worden vergeleken met de STAP-gebruikers over 2022.

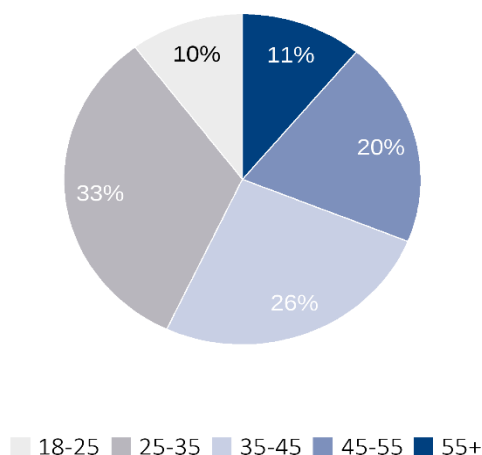
2.2.1 STAP-gebruik per leeftijdscategorie

Om in aanmerking te komen voor het STAP-budget mag de aanvrager nog geen AOW ontvangen en moet hij of zij ouder zijn dan 18 jaar. Uit onderstaande figuur blijkt dat het bereik het grootst is in de groep 25 tot 35-jarigen. Zij vertegenwoordigen gezamenlijk 33% van de totale groep STAP-gebruikers. Het gebruik van STAP neemt af naarmate de leeftijd hoger ligt. Zo is (nog) maar 11% van de gebruikers ouder dan 55 jaar. Een afwijkende groep is de groep jonger dan 25 jaar omdat deze groep veel studenten bevat. Studenten zijn niet

¹³ De oorzaak voor onderuitputting in het eerste tijdvak van 2022 zit in het feit dat de STAP-applicatie bij de eerste openstelling de grote hoeveelheid aanvragen niet goed aankon en daardoor zorgde voor technische onvolkomenheden, waardoor achteraf bleek dat het totale budget niet is aangevraagd. Het nog beschikbare budget was vervolgens in de volgende aanvraagperiode toegevoegd aan het totale budget.

uitgesloten, maar voor personen tot 30 jaar geldt dat het opleidingsaanbod beperkt is tot het volgen van scholing via post-initieel onderwijs, zoals cursussen, trainingen en opleidingen bij private opleiders.

Figuur 2.4 STAP-gebruik per leeftijdscategorie

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers eerste en tweede tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

Tabel 2.1 geeft aan hoe deze cijfers zich verhouden tot de opbouw van de populatie en deelname aan scholing in het algemeen. Omdat op basis van openbare CBS-gegevens geen gegevens over LLO-deelname onder 18- tot 25-jarigen beschikbaar zijn, is gekozen om een vergelijking te maken met de 25- tot 65-jarige STAP-gebruikers. Onderstaande tabel laat zien dat de groep STAP-gebruikers sterk verschilt van de Nederlandse populatie als wordt vergeleken op de leeftijd. Zo is 28% van de Nederlandse populatie tussen 25- en 65 jaar 55 jaar of ouder terwijl deze groep maar 12% vertegenwoordigd van de STAP-gebruikers in 2023. Omdat bekend is dat meer in het algemeen scholing scheef verdeeld is naar leeftijd, is ook naar de samenstelling van de groep LLO-deelnemers gekeken. In de LLO-deelname zijn ouderen inderdaad ook ondervertegenwoordigd, maar bij STAP is dit nog wel sterker.¹⁴

Ten opzichte van de STAP-gebruikers in 2022 worden er minimale verschillen geconstateerd. Zo is bijvoorbeeld de groep 55-plussers toegenomen met 1 procentpunt. Van een duidelijke ontwikkeling in de richting van jongere of oudere STAP-gebruikers is echter (nog) geen sprake.

Tabel 2.1 Representativiteit naar leeftijd (25-65-jarigen)

Leeftijd	STAP-gebruikers 2023 (%)	STAP-gebruikers 2022 (%)	LLO-deelnemers (%)	Populatie (%)
25 tot 35 jaar	37%	36%	33%	24%
35 tot 45 jaar	29%	30%	24%	23%
45 tot 55 jaar	22%	23%	24%	25%
55 tot 65 jaar	12%	11%	18%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

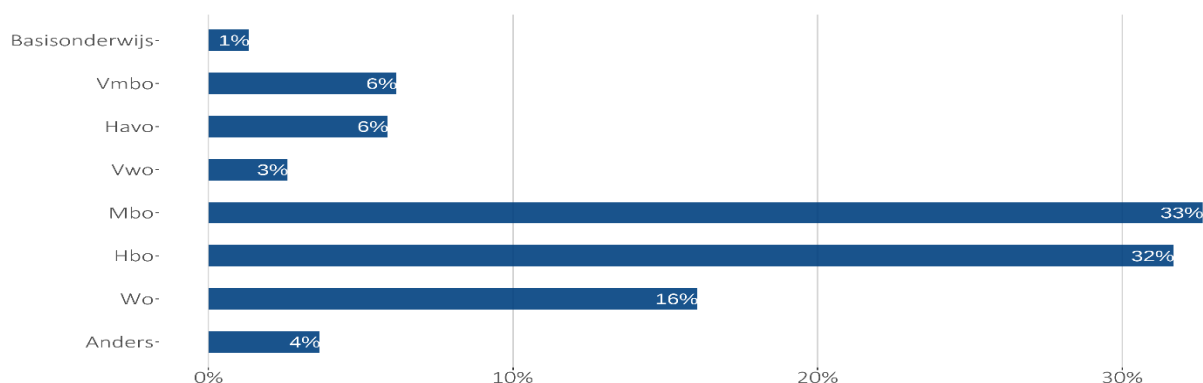
Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag.

¹⁴ De LLO-cijfers zijn gebaseerd op de volgende vraag in de Enquête Beroepsbevolking (EBB): “heeft u recent (in de afgelopen 4 weken) scholingsactiviteiten gevolgd?”. Dit heeft als consequentie dat mensen die korte opleidingen volgen een kleinere kans hebben deze vraag positief te beantwoorden. Oudere mensen (>55 jaar) doen relatief vaak aan niet-formeel onderwijs, wat een kortere duur heeft dan formeel onderwijs. In het geval hier voor gecorrigeerd wordt zal het percentage ouderen in de LLO populatie hoger liggen dan in tabel 2.1 te zien is, hetgeen betekent dat ouderen bij de STAP-gebruikers nog meer ondervertegenwoordigd zijn dan uit tabel 2.1 blijkt.

2.2.2 STAP-gebruik verdeeld naar hoogst genoten opleidingsniveau

Van de STAP-gebruikers is hun hoogst genoten opleidingsniveau bekend tijdens de aanvraag van het STAP-budget. De onderverdeling naar de verschillende opleidingsniveaus is te zien in onderstaande figuur. Zo is de groep Mbo'ers de grootste groep binnen de STAP-gebruikers, op de voet gevolgd door Hbo en op afstand door de groep met een Wo opleidingsniveau. Mensen die (nog) geen Mbo, Hbo of Wo hebben afgerond vertegenwoordigen maar een kleine groep van de STAP-gebruikers.

Figuur 2.5 STAP-gebruik verdeeld naar hoogst genoten opleidingsniveau

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

Wanneer het gebruik van het STAP-budget onder 25- tot 65-jarigen wordt afgezet tegen de Nederlandse populatie zien we dat er sprake is van een oververtegenwoordiging van Hbo en Wo afgestudeerden. STAP-gebruikers met een hoog opleidingsniveau zijn vergeleken met de LLO-populatie juist minder sterk vertegenwoordigd. Ook voor mbo'ers lijkt sprake van een lichte oververtegenwoordiging te zijn. Toch is dit door enige onzekerheid omgeven omdat de groep met opleidingsniveau Mbo 1 bij de STAP-gebruikers in de categorie Mbo valt en de Standaard onderwijsindeling Mbo 2-4 gebruikt. Het lijkt daarmee dus goed mogelijk dat er geen sprake is van een al te grote oververtegenwoordiging van Mbo'ers. Desalniettemin lijkt STAP meer middelbaar opgeleiden te bereiken dan zou mogen worden verwacht op basis van LLO-deelnamecijfers. De ondervertegenwoordiging bij STAP zit met name bij vmbo en lager.

Het is moeilijk precies te beoordelen in hoeverre deze verdeling afwijkt van de verdeling zoals deze gold voor de fiscale aftrek. In de evaluatie van het CPB was eveneens sprake van een hoge deelname van hoger opgeleiden.¹⁵ Het probleem in deze evaluatie van het CPB is dat bij meer dan een vijfde van de deelnemers het opleidingsniveau niet bekend is.

Ten opzichte van de STAP-gebruikers in 2022 worden er minimale verschillen geconstateerd. Zo neemt het aandeel van de groep Mbo'ers met 1 procentpunt af, terwijl dit van de groep Wo'ers met 1 procent toeneemt. Van een duidelijke ontwikkeling in de richting van hoger opgeleiden is dan ook geen sprake.

¹⁵ Centraal Planbureau (2016). Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven. CPB Notitie, 1 juli 2016.

Tabel 2.2 Representativiteit naar opleidingsniveau¹⁶ (25 tot 65-jarigen)

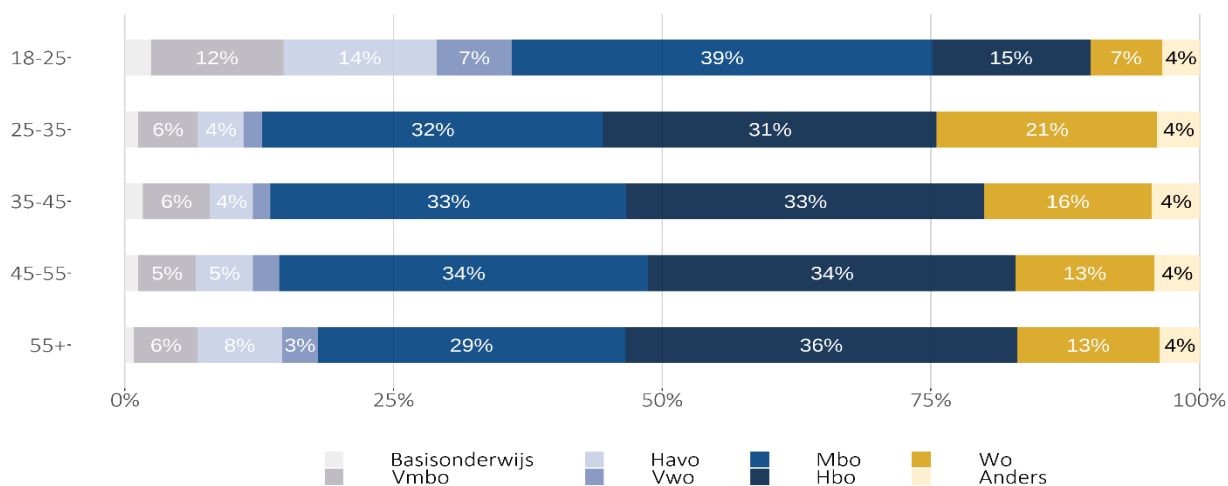
Hoogst genoten opleidingsniveau UWV-indeling	STAP-gebruikers 2023 (%)	STAP-gebruikers 2022 (%)	Hoogst behaalde opleidingsniveau SOI-indeling	Populatie (%)	Deelname LLO naar onderwijsniveau	LLO-deelnemers (%)
Basisonderwijs	1%	1%	Basisonderwijs	5%	Laag onderwijsniveau	10%
Vmbo	6%	6%	Vmbo b/k, vmbo g/t, havo- en vwo-onderbouw, Mbo1	13%		
Havo en Vwo	7%	7%	Havo en vwo	7%	Middelbaar onderwijsniveau	33%
Mbo 1-4	32%	33%	Mbo2-4	29%		
Hbo en Wo	51%	50%	Hbo en Wo	44%	Hoog onderwijsniveau	57%
Anders	4%	3%	Onbekend	1%	Onbekend	0%
Totaal	100%	100%	Totaal	100%	Totaal	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag. Mensen met een laag onderwijsniveau hebben als hoogst genoten opleiding het basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en Mbo1. Een middelbaar onderwijsniveau geldt voor mensen die havo/vwo hebben afgerond, of een Mbo 2-4 diploma hebben. Alle Hbo- en Wo-afgestudeerden hebben een hoog onderwijsniveau.

2.2.3 Percentage STAP-gebruikers naar hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd

Ook is gekeken naar de samenstelling van de groep STAP-gebruikers naar opleidingsniveau én leeftijd. Uit onderstaande figuur valt op te maken dat er geen duidelijke samenhang is tussen leeftijd en opleidingsniveau. Wel valt op te maken dat van de leeftijdsgroep 18-25 (nog maar) een klein aandeel een Hbo of Wo studie heeft afgerond en dat een groot deel een middelbare schoolopleiding als hoogst genoten opleidingsniveau heeft.

Figuur 2.6 STAP-gebruik naar leeftijd en opleidingsniveau

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

¹⁶ De onderwijsniveau-indelingen sluiten niet perfect op elkaar aan. Zo worden in de openbare CBS-gegevens Hbo en Wo-bachelor samengenomen en Hbo- en Wo-master. Hierdoor kunnen Hbo en Wo niet uit elkaar worden gehaald voor de Nederlandse populatie, terwijl dit wel mogelijk is voor de STAP-gebruikers. Tegelijkertijd zijn de verschillende Mbo niveaus niet van elkaar te onderscheiden voor de STAP-gebruikers en kan Mbo1 in de openbare CBS-gegevens niet worden toegevoegd aan Mbo2-4. Zodoende vallen mensen met een Mbo1 opleidingsniveau bij STAP-gebruikers in de Mbo 1-4 groep en worden zij binnen CBS Statline als "laag onderwijsniveau" gekwalificeerd.

In onderstaande tabel is de totale populatie STAP-gebruikers ingedeeld naar hun hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd. Alle cellen gezamenlijk tellen op tot 100% van de STAP-gebruikers. Onderstaande tabel laat goed zien dat het zwaartepunt van het STAP-gebruik ligt bij de 25-55 jarigen met als hoogst genoten opleidingsniveau het Mbo en Hbo. In vergelijking met 2022 is dit beeld ongewijzigd.

Tabel 2.3 Percentage STAP-gebruikers naar hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd

	18-25	25-35	35-45	45-55	55+	Totaal
Basisonderwijs	0,2%	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	1,3%
Vmbo	1,2%	1,7%	1,5%	1,1%	0,6%	6,2%
Havo	1,5%	1,4%	1,0%	1,1%	0,9%	5,9%
Vwo	0,8%	0,5%	0,4%	0,5%	0,4%	2,6%
Mbo	4,0%	10,2%	8,5%	6,9%	3,2%	32,6%
Hbo	1,5%	10,4%	8,8%	6,9%	4,0%	31,7%
Wo	0,7%	7,0%	4,1%	2,7%	1,5%	16,1%
Anders	0,3%	1,1%	1,0%	0,8%	0,4%	3,6%
Totaal	10,3%	32,8%	25,8%	20,1%	11,0%	100,0%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.2.4 STAP-gebruik verdeeld naar arbeidsmarktpositie

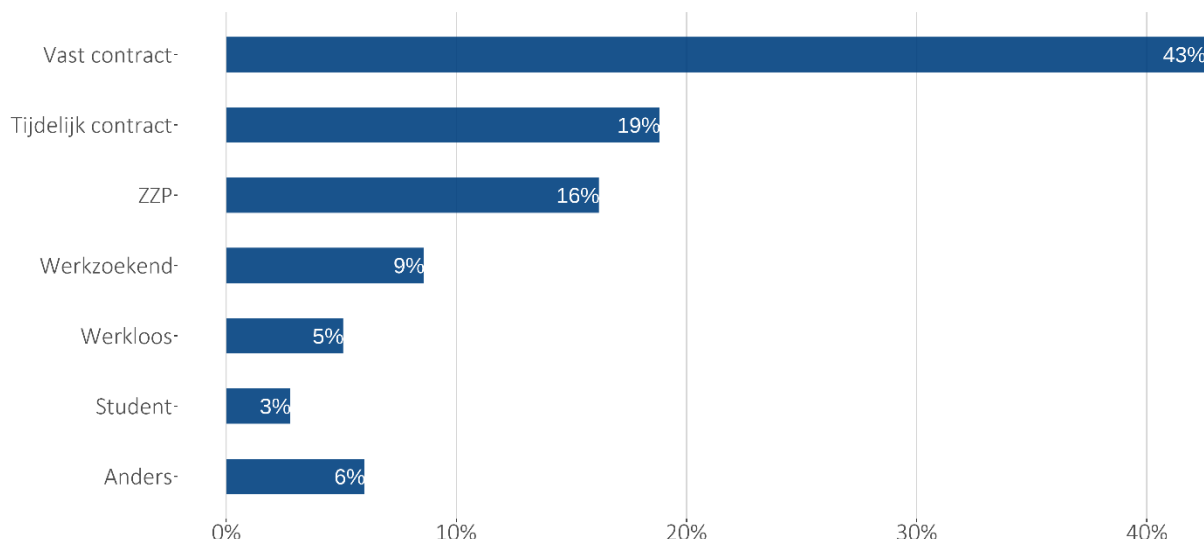
Aanvragers van het STAP-budget wordt gevraagd naar hun arbeidsmarktpositie. Daarin wordt een onderscheid gemaakt naar een achttal categorieën. Deze hebben wij als volgt ingedeeld:

- Werkzaam (vast contract, tijdelijk contract en ZZP)
- Werkloos (werkzoekend, werkloos en werkzoekend/werkloos¹⁷)
- Overig (student en de categorie anders)

Uit onderstaande figuur valt af te lezen dat verreweg het grootste gedeelte van de STAP-gebruikers werkzaam is op het moment van de aanvraag (79%). De grootste groep betreft personen die werkzaam zijn op een vast contract, gevolgd door de groep met een tijdelijk contract en de groep die werkzaam is als ZZP'er. De groep werklozen/werkzoekenden vertegenwoordigt 14% van de STAP-gebruikers. Maar een kleine groep van 3% van de STAP-gebruikers geeft aan student te zijn.

¹⁷ Het gaat hierbij om indelingen die het UWV hanteert. Naar verwachting zullen niet al deze personen werkzoekend zijn in de zin dat ze op dit moment actief een baan zoeken en/of een werkloosheidsuitkering ontvangen. Dit betekent dat we deze groep niet 1-op-1 kunnen vergelijken met de "werkloze beroepsbevolking" zoals het CBS deze definieert.

Figuur 2.7 STAP-gebruik naar arbeidsmarktpositie

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

De categorieën die kunnen worden gebruikt om het STAP-gebruik naar arbeidsmarktpositie in kaart te brengen sluiten niet perfect aan op de beschikbare gegevens van het CBS.¹⁸ Zodoende is gekozen voor een grofmazige opzet waarbij de volledige groep STAP-gebruikers wordt ingedeeld als (1) werkzaam of (2) niet-werkzaam (werkloos en overig). Vervolgens is de Nederlandse populatie ingedeeld naar de (1) werkzame beroepsbevolking en (2) niet-werkzame beroepsbevolking.

Wanneer de STAP-gebruikers dan worden vergeleken met de Nederlandse populatie en de populatie LLO-deelnemers lijkt er sprake te zijn van een lichte oververtegenwoordiging van niet-werkzame STAP-gebruikers. Dit is met enige onzekerheid omvatten omdat de categorie overig bij de STAP-gebruikers niet goed te duiden is en deze groep ook gedeeltelijk tot de groep werkenden horen. Het vorige punt in acht nemend lijkt het er desalniettemin op dat de groep STAP-gebruikers uit relatief veel niet-werkzame personen bestaat in vergelijking met de populatie LLO-deelnemers. Het STAP-budget heeft een relatief groot bereik onder ZZP'ers. De groep met een vast contract is ondervertegenwoordigd.

Ten opzichte van 2022 zien we onder STAP-gebruikers een kleine toename in het aandeel ZZP'ers én in het aandeel werklozen/werkzoekenden. Als we daarbij de aandelen uit figuur 2.7 vergelijken met de vorige monitor over 2022¹⁹ zien we een toename van 1,5 procentpunt voor ZZP'ers en 1,8 procentpunt voor werklozen/werkzoekenden. Dit gaat met name ten koste van de groep met een vast of tijdelijk arbeidscontract (beide groepen laten een afname zien van 1,7 procentpunt).

¹⁸ Zo is onduidelijk of STAP-aanvragers op een uitzendcontract hebben aangegeven werkzaam te zijn op een tijdelijk contract, of juist bij de categorie anders. Tegelijkertijd kan de categorie anders ook voor verschillende uitkeringsvormen worden gebruikt door aanvragers. Ook de werkloos en/of werkzoekend categorieën sluiten niet perfect aan op het door het CBS gehanteerde indelingen als niet-beroepsbevolking of werkloze beroepsbevolking.

¹⁹ Buiskool en anderen (2023), Evaluatie en monitoring STAP-regeling: Voortgangsmeter gebruik STAP-budget, Rotterdam: SEOR.

Tabel 2.4 Representativiteit arbeidsmarktpositie (25 tot 65-jarigen)

Beroepsbevolking	STAP-gebruikers 2023 (%)	STAP-gebruikers 2022 (%)	LLO-deelnemers (%)	Populatie (%)
Werkzaam	78%	79%	86%	81%
Niet-werkzaam ²⁰	22%	21%	14%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%

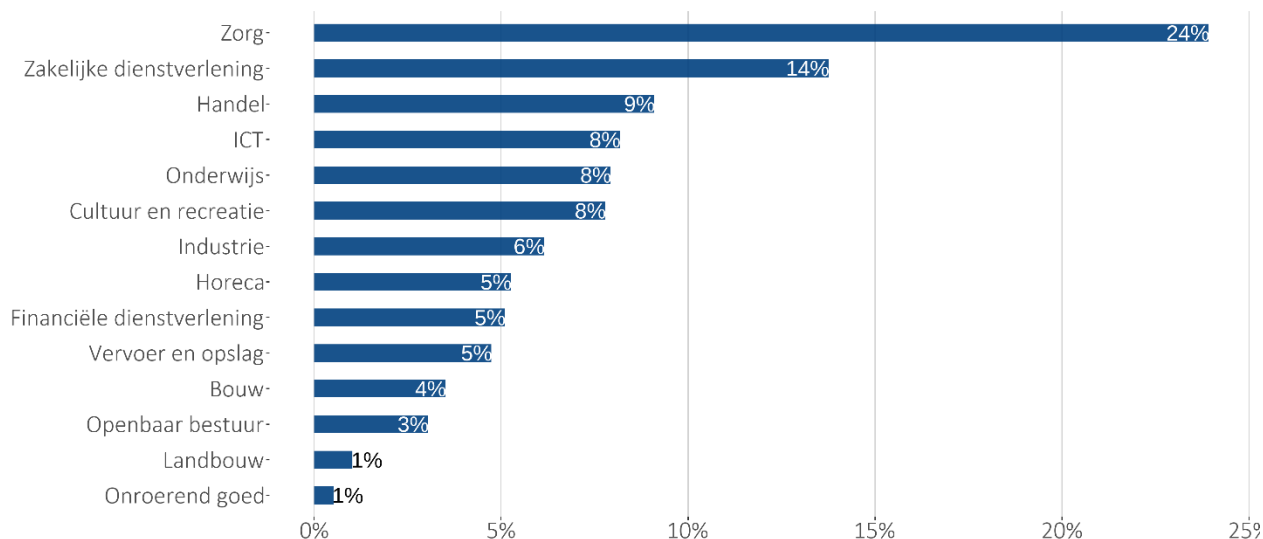
Werkzame populatie				
Werkend met vast contract	57%	58%	63%	69%
Werkend met tijdelijk contract	22%	23%	22%	19%
ZZP'er	21%	19%	15%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag. Voor de Nederlandse populatie is gekozen om de werkzame beroepsbevolking te vergelijken met de werkzame STAP-gebruikers en een combinatie van de niet-beroepsbevolking en de werkloze-beroepsbevolking met de STAP-gebruikers die tot de categorieën werkloos en overig behoren.

2.2.5 STAP-gebruik naar sector

Aanvragers van het STAP-budget is gevraagd naar de sector waarin zij actief zijn of waren. Uit onderstaande figuur valt te zien dat bijna een kwart van de STAP-gebruikers werkzaam is of was in de zorg, gevolgd door een goede vertegenwoordiging van de zakelijke dienstverlening (14%) en handel (9%). ICT en het onderwijs zijn samen goed voor 16%. Minder gebruikers komen uit de Industrie, horeca, vervoer en opslag en de (land)bouw.

Figuur 2.8 STAP-gebruik naar sector

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

²⁰ De STAP-gebruikers die bij hun aanvraag hebben aangegeven werkloos en/of werkzoekend, student te zijn dan wel de categorie anders in hebben gevuld zijn samengenomen als niet-werkzaam. Zoals in de hoofdttekst verder is toegelicht kan de categorie "anders" in theorie ook betrekking hebben op werkzame posities. Omdat deze categorie 6% van de STAP-gebruiker beslaat kan het aandeel werkzaam in de praktijk net wat hoger liggen dan in deze tabel wordt gepresenteerd.

De bovenstaande figuur houdt geen rekening hoe groot deze sectoren zijn en of deze deelname dus relatief hoog of laag is gezien de omvang van deze sectoren. Om een beeld te krijgen van de sectorale verdeling in de Nederlandse populatie en de populatie LLO-deelnemers is naar de sector van de werkzame beroepsbevolking tussen de 25 en 65 jaar gekeken. Van de STAP-gebruikers is de groep genomen die aangaf werkzaam te zijn op een vast contract, tijdelijk contract of als zzp'er én tussen de 25 en 65 jaar oud is. Onderstaande tabel geeft de sectorale verdeling en de afwijking tussen de STAP-gebruikers en de werkzame beroepsbevolking en LLO-deelnemers.

Uit onderstaande tabel valt af te lezen dat er sprake is van een oververtegenwoordiging van de zorg, zakelijke dienstverlening, ICT, horeca en cultuur, recreatie en overige diensten voor wat betreft STAP-gebruik. Deze oververtegenwoordiging geldt zowel voor de Nederlandse werkzame bevolking als de werkzame bevolking die aan scholing doet. Onderwijs, industrie, openbaar bestuur en land(bouw) zijn ondervertegenwoordigd voor wat betreft STAP-gebruik.

Ten opzichte van 2022 zien we minimale verschillen tussen de verschillende sectoren. Zo is er een kleine toename voor de sectoren bouw, onderwijs, zorg en vervoer en opslag. Tegelijkertijd is er een kleine afname in de financiële dienstverlening, zakelijke dienstverlening en handel.

Tabel 2.5 Representativiteit sectoren (25 tot 65-jarigen in de werkzame beroepsbevolking)

Sector	STAP-aanvragers 2023 (%)	LLO-deelnemers (%)	Vershil tussen STAP-aanvragers en LLO-deelnemers	Populatie (%)	Vershil tussen STAP-aanvragers en populatie (procentpunt)	STAP-aanvragers 2022 (%)	Vershil tussen STAP-aanvragers 2022 en 2023
Zorg	24	22	+2	18	+6	24	0
Zakelijke dienstverlening	15	14	+1	14	+1	15	0
Handel	9	9	0	12	-3	9	0
Informatie en communicatie	8	6	+2	5	+3	8	0
Cultuur, recreatie en overige diensten	8	4	+4	4	+4	8	0
Onderwijs	8	11	-3	8	0	7	+1
Industrie	6	7	-1	10	-4	6	0
Financiële dienstverlening	5	5	0	3	+3	6	-1
Horeca	4	1	+3	2	+2	4	0
Vervoer en opslag	4	4	0	5	-1	4	0
Bouwnijverheid	4	3	+1	5	-1	3	+1
Openbaar bestuur	3	10	-7	8	-5	3	0
Landbouw en visserij	1	1	0	2	-1	1	0
Verhuur/handel onroerend goed	1	1	0	1	0	1	0
Anders	0	1	-1	2	-2	0	0
Totaal	100	100		100		100	

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag en aangaf werkzaam te zijn op een vast contract, tijdelijk contract of als zzp'er.

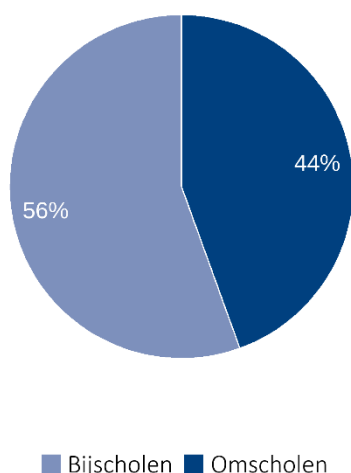
2.3 OPLEIDINGSDOEL STAP-BUDGET

Mensen kunnen het STAP-budget gebruiken om hun positie te verbeteren op de arbeidsmarkt. Dit kunnen zij doen door hun huidige baan beter of anders te kunnen gaan doen, of zij kunnen zich richten op een nieuwe baan of sector. Aanvragers van het STAP-budget is gevraagd naar hun motief en zij konden daarbij kiezen uit de opleidingsdoelen omscholing en bijscholing. Naar verwachting zal omscholing eerder samenhangen met een nieuwe baan en bijscholing met de huidige baan.

2.3.1 Opleidingsdoel (om- of bijscholing)

Onderstaand figuur laat zien dat bijna 6 op de 10 personen aangeeft het STAP-budget te gebruiken voor bijscholing en zo hun huidige werk beter of anders te kunnen doen. Het aandeel personen dat het STAP-budget inzet voor bij- of omscholing verschilt nagenoeg niet naar de leeftijd van de aanvrager. Wel is het zo dat STAP-gebruikers die bij de aanvraag werkloos zijn het budget relatief vaak inzetten voor omscholing.

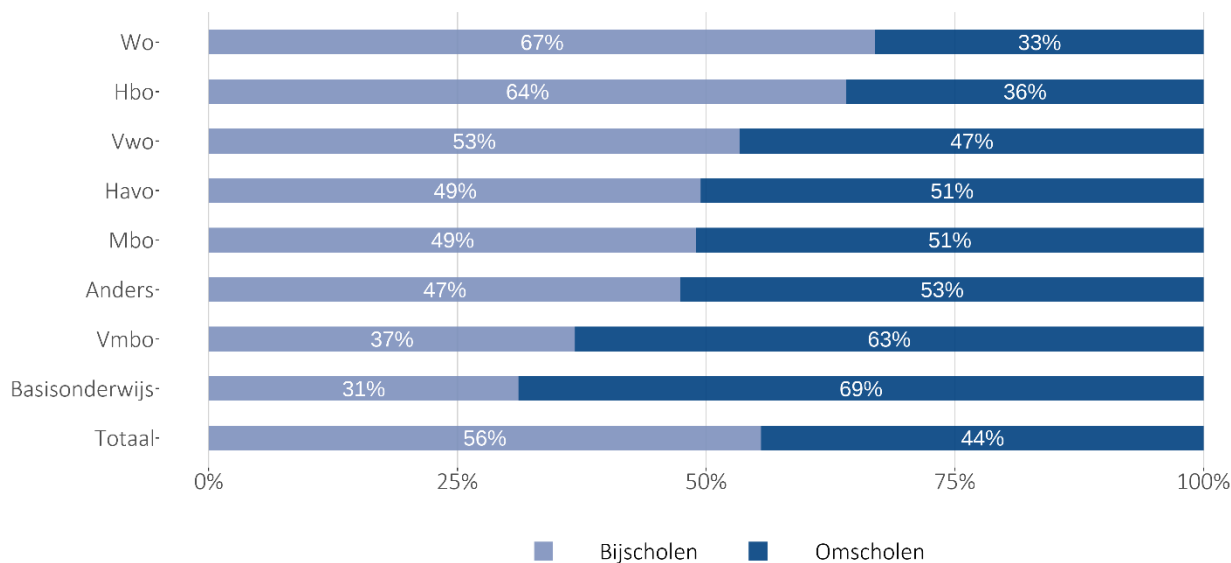
Figuur 2.9 STAP-gebruik naar opleidingsdoel

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

Figuur 2.10 laat ook een duidelijke samenhang zien tussen het opleidingsniveau van de STAP-gebruiker en zijn of haar opleidingsdoel. Zo neemt het aandeel dat het STAP-budget inzet voor bijscholing toe naarmate men een hoger opleidingsniveau heeft. De hoger opgeleiden kiezen er dus vaker voor zich te verbeteren in hun huidige werk door een cursus of opleiding. Tegelijkertijd is ook goed zichtbaar dat personen met een lager opleidingsniveau het STAP-budget relatief vaak inzetten voor omscholing. Dit beeld is niet veranderd ten opzichte van het STAP-gebruik in 2022.

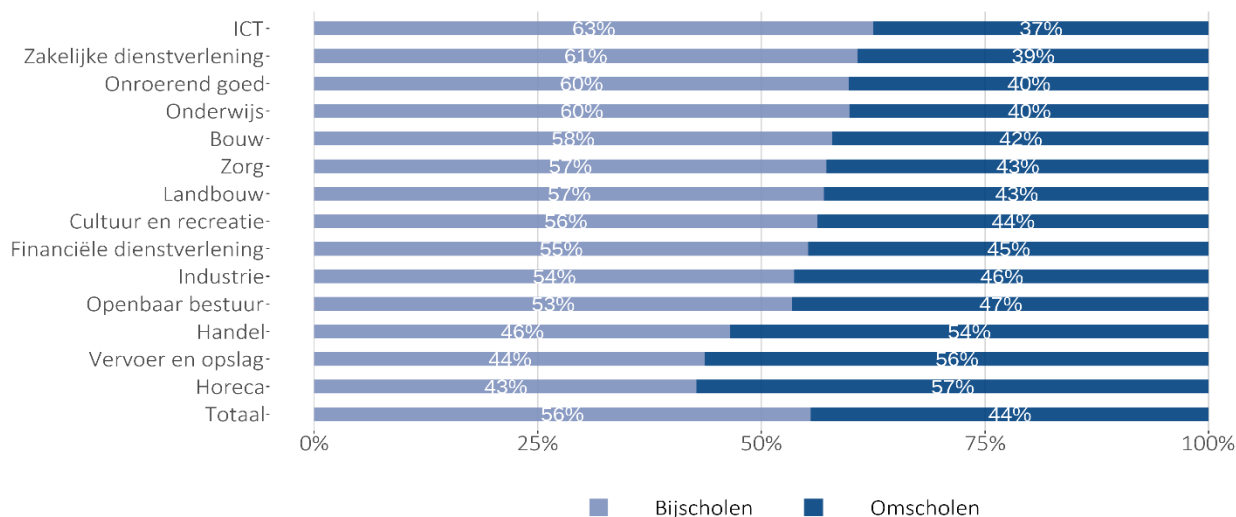
Figuur 2.10 STAP opleidingsdoel naar hoogst genoten opleidingsniveau

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur 2.11 laat zien dat er de nodige variatie is naar de sector van de STAP-gebruiker. Zo is in de dienstverlenende sectoren als zakelijke en financiële dienstverlening, maar ook de ICT en het onderwijs sprake van relatief veel bijscholing. Tegelijkertijd is in de meer technische sectoren en sectoren met relatief veel lager opgeleiden en/of fysiek zwaarder werk (transport, horeca, handel, industrie) sprake van omscholing. Ten opzichte van 2022 is dit beeld ongewijzigd.

Figuur 2.11 STAP opleidingsdoel naar sector

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.4 GEBRUIK STAP-BUDGET NAAR TYPE SCHOLINGSACTIVITEIT

In deze paragraaf wordt ingegaan op de verdeling van het STAP-gebruik over verschillende type opleiders en scholingsactiviteiten. Er is gekozen het STAP-gebruik uit te drukken in het aantal verleende subsidies, en niet in budgetten, omdat dit in onze optiek ten gunste komt van de volgende monitorrapporten. Het relatieve gebruik naar type scholingsactiviteiten verandert niet wanneer het STAP-gebruik wordt uitgedrukt in euro's STAP-budget. Daarnaast wordt het gebruik van de scholingsactiviteiten afgezet tegen het opleidingsaanbod. Om informatie over het type scholingsactiviteit te verkrijgen is de koppeling gemaakt tussen de STAP-gebruikers en de door hun gekozen scholingsactiviteiten in het STAP-scholingsregister. In dit register zijn alle scholingsactiviteiten die in aanmerking komen voor het STAP-budget opgenomen.²¹

2.4.1 Verdeling STAP-gebruik naar opleiders en opleidingen

In totaal bieden per april 2023 1.829 unieke opleiders één of meerdere opleidingen aan in het STAP-scholingsregister. Om meer grip te krijgen op de grootte van de verschillende opleiders zijn deze gerangschikt op basis van het aantal opleidingen dat zij aanbieden in het scholingsregister. Er is gekozen om 10-procentgroepen te maken op basis van het aantal opleidingen dat een opleider heeft geregistreerd in het scholingsregister. Zo worden de 10% opleiders (183 in totaal) met de minste aangeboden opleidingen samengenomen in de categorie 0-10%. De 10% opleiders (eveneens 183 in totaal) die daarna het minste aantal aangeboden opleidingen hebben vormen de groep 10-20% enzovoorts. De 10% grootste opleiders zijn verder onderverdeeld naar de groepen 90-95% en 95-100% (de 5% grootste opleiders). Het gaat hier dus niet om de omvang in aantallen studenten, al mag verwacht worden dat hier een zekere mate van samenhang mee is.

Uit onderstaande tabel komt goed naar voren dat het gros van de STAP-gebruikers de STAP-subsidie heeft ingezet voor een opleiding bij de 5% grootste opleiders (op basis van het aantal aangeboden opleidingen). Zo heeft bijna de helft van alle STAP-gebruikers bij één van deze 91 opleiders een opleiding gevolgd. Dit is goed voor 46% van het totale subsidiebedrag over de eerste twee tijdvakken van 2023. Tegelijkertijd zien we dat deze top 5% opleiders ook verreweg het grootste opleidingsaanbod hebben geregistreerd. Zoomen we nog verder in op de grootste gebruikers van het STAP budget, dan zien we dat drie opleiders samen iets meer dan een derde van alle STAP-deelnemers bedienen, terwijl zeven opleiders 45% van alle deelnemers bedienen.

Ten opzichte van 2022 is een duidelijke ontwikkeling zichtbaar. De 10% grootste opleiders zien hun aandeel van het aantal verleende STAP-subsidies dalen naar 56% over de eerste twee tijdvakken van 2023 (een afname van 7,2 procentpunt). Het aandeel dat zij van het totaal uitgekeerde subsidiebedrag ontvangen neemt af tot 53% (een afname van nog 5,7 procentpunt). Dat de begrenzing op het aantal verleende subsidies per opleiding (300) vooral de grootste opleiders heeft getroffen lijkt bij te dragen aan deze afname.²² Omdat er weinig opleidingen tegen de begrenzing zijn aangelopen lijkt het met name te gaan om een andere handelswijze van opleiders waarbij zij in hun marketing al rekening hebben gehouden met de begrenzing. Desalniettemin hebben zij het aantal STAP-subsidies niet weten te compenseren door een evenredige toename bij andere scholingsactiviteiten. Verder daalt het aandeel in de totale subsidie minder hard dan het aantal verleende subsidies, hetgeen betekent dat de daling in de inkomsten van de grootste opleiders gedeeltelijk is goedge maakt door de hogere subsidie per gebruiker. De oorzaak hiervan is onbekend. Of dit komt door een hogere prijszetting kan dan ook niet worden geconcludeerd.

²¹ Het bestand geeft het aanbod weer per 23 april 2023.

²² Uit de data bleek onder meer dat een zeer groot deel van de opleidingen die in 2022 meer dan 300 subsidies ontvingen werd aangeboden door de top 10% grootste opleiders.

Tabel 2.6 STAP-gebruik naar aantal opleiders, opleidingen en scholingsactiviteiten in het STAP-scholingsregister

Omvang opleider o.b.v. aantal aangeboden opleidingen	Aantal opleiders	Aantal aangeboden opleidingen	Aantal verleende STAP-subsidies			Ontvangen subsidiebedrag		
			Aantal	Percentage	Vershil t.o.v. 2022	Aantal	%	Vershil t.o.v. 2022
0-10%	183	192	875	1%	0,2%	€ 806.161	1%	0,1%
10-20%	183	457	979	1%	0,6%	€ 821.259	1%	0,6%
20-30%	183	775	3.745	5%	0,8%	€ 3.451.973	5%	1,2%
30-40%	183	1.212	2.323	3%	0,9%	€ 1.962.831	3%	0,7%
40-50%	183	1.792	3.552	4%	1,5%	€ 3.150.080	5%	1,5%
50-60%	183	2.540	3.696	5%	0,9%	€ 3.323.293	5%	0,8%
60-70%	183	3.907	7.511	10%	0,5%	€ 6.518.496	10%	-0,2%
70-80%	183	6.507	5.786	7%	0,1%	€ 4.880.816	7%	-0,4%
80-90%	183	12.493	6.108	8%	1,5%	€ 5.117.096	8%	1,2%
90-95%	91	13.885	5.408	7%	-2,0%	€ 4.445.943	7%	-1,8%
95-100%	91	151.260	38.574	49%	-5,2%	€ 30.328.878	46%	-3,9%
Onbekend	.	.	483	1%	0,1%	€ 441.158	1%	0,2%
Totaal	1.829	195.020	79.040	100%		€ 65.247.983	100%	

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: Het totaal ontvangen subsidiebedrag valt lager uit dan hetgeen in figuur 2.3 is weergegeven (ongeveer 3,5 miljoen euro). Dit heeft met te maken met ontbrekende waarden in de dataset.

2.4.2 STAP-gebruik naar opleidingsduur

Opleiders geven in het register aan hoe lang een opleiding duurt en zij kunnen dit uitdrukken in aantal dagen, weken, maanden of uren.²³ Onder bepaalde aannames zijn deze variabelen omgezet naar de opleidingsduurcategorieën in onderstaande figuur.²⁴ Uit onderstaande figuur blijkt iets meer dan 4 op de 10 STAP-gebruikers de subsidie te hebben ingezet voor een scholingsactiviteit die 3 maanden tot een jaar duurt. Daarbij wijkt de vraag sterk af van het aanbod. In het scholingsregister duurt nog geen 20% van de opleidingen tussen de 3 tot 12 maanden. Daarnaast is goed zichtbaar dat ongeveer 1 op de 4 STAP-gebruikers een korte scholingsactiviteit volgt van 1 dag tot 1 maand. Dit terwijl meer dan de helft van de aangeboden opleidingen deze duur heeft. Door de relatief grote groep gebruikers met een onbekende opleidingsduur moeten deze conclusies met enig voorbehoud worden gemaakt.

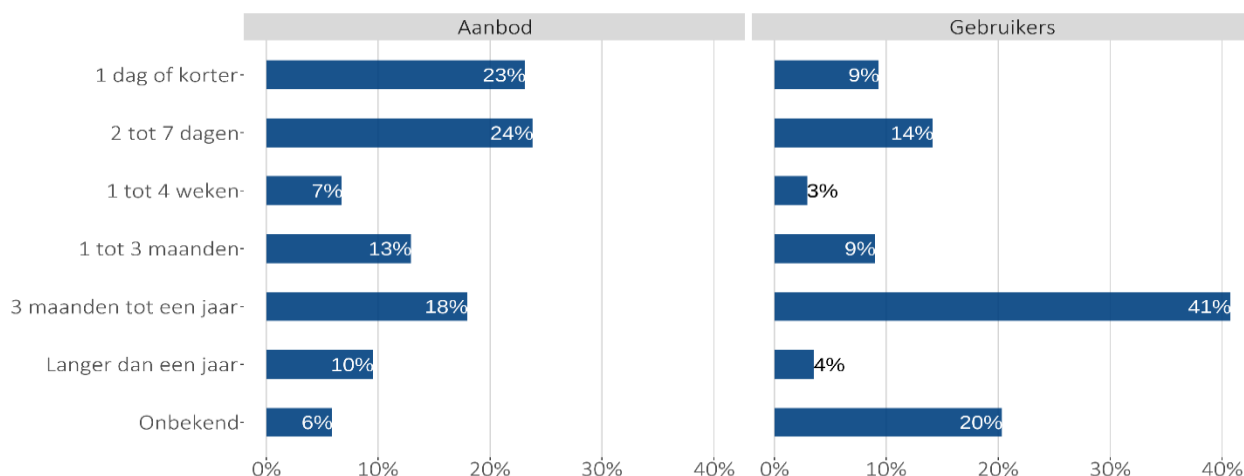
Om een beter beeld te krijgen bij de verdeling van het STAP-gebruik naar de opleidingsduur is gekeken naar de samenhang met de arbeidsmarktpositie, het opleidingsdoel en het hoogst genoten opleidingsniveau. Daaruit lijkt een met elkaar samenhangend patroon te bestaan. Zo worden de kortlopende scholingsactiviteiten (korter dan 3 maanden) voornamelijk ingezet voor bijscholing en de langer durende activiteiten voor omscholing (figuur I.2 in bijlage I). In combinatie met de eerdere bevinding dat STAP-gebruikers met een hoger opleidingsniveau het STAP-budget vaker inzetten voor bijscholing maakt dat er een duidelijk onderscheid zichtbaar is tussen lager opgeleiden en langdurende opleidingen en hoger opgeleiden met kortlopende opleidingen. Langdurende scholingsactiviteiten worden relatief vaak gekozen door Mbo'ers (figuur I.3 in bijlage I) en werklozen en werkzoekenden (vaak gericht op omscholing) (figuur I.1 in bijlage I).

De verschillen in de opleidingsduur van de scholingsactiviteiten in de eerste twee tijdvakken van 2023 en de tijdvakken in 2022 zijn beperkt.

²³ Dit heeft vooral betrekking op lengte van de periode waarin de scholingsactiviteit plaatsvindt (van start tot afronding) en niet zozeer op de studiebelasting. Al zullen deze twee begrippen tot op zekere hoogte met elkaar samenhangen.

²⁴ Belangrijkste aannames zijn dat cursussen met een maximale duur tot 10 uur worden gerekend tot de categorie "1 dag of korter" en dat een maand 31 dagen telt.

Figuur 2.12 Verdeling STAP-gebruik (rechts) en STAP-scholingsregister (links) naar opleidingsduur

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

2.4.3 STAP-gebruik naar opleidingsvorm

Het opleidingsaanbod kan worden ingedeeld naar de volgende opleidingsvormen:

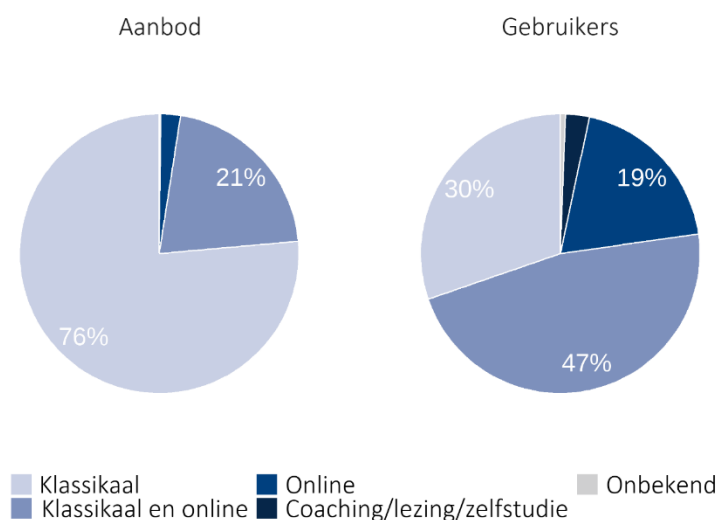
- Klassikaal
- Klassikaal en online
- Online
- Coaching
- Lezing
- Zelfstudie

Onderstaande figuur laat zien dat de meeste scholingsactiviteiten een combinatie zijn van klassikaal en online onderwijs (47%). Het aandeel opleidingen dat enkel klassikaal óf online wordt gevolgd is respectievelijk 30 en 19 procent. Er is een grote afwijking zichtbaar ten opzichte van het opleidingsaanbod in het scholingsregister. Zo wordt het gros van de opleidingen klassikaal aangeboden, terwijl dit bij het gebruik een kleiner aandeel vormt. Wat het meest opvalt is het kleine percentage online opleidingen in het aanbod (2%) en dat deze goed zijn voor 22 procent van het aantal gevolgde opleidingen met een STAP-budget.

Er is een toename zichtbaar van 26 naar 30 procent in het aandeel dat een klassikale scholingsactiviteit heeft gevolgd in de eerste twee tijdvakken van 2023 ten opzichte van de tijdvakken in 2022. Deze toename gaat gepaard met een afname in scholingsactiviteiten die online (van 23 naar 19 procent) of klassikaal én online (van 50 naar 47 procent) worden gevolgd. Mogelijk speelt ook hier de begrenzing van 300 subsidies per opleiding een rol. Het waren namelijk met name opleidingen met een grote online component die in 2022 (veel) meer deelnemers dan de grens hadden.²⁵ Tegelijkertijd kan een terugkeer na de Covidperiode naar meer klassikale vormen ook een rol hebben gespeeld.

²⁵ In 2022 had 94% van de opleidingen met meer dan 300 deelnemers een online component. De helft daarvan was volledig online en de andere helft was klassikaal en online.

Figuur 2.13 Verdeling STAP-gebruik (rechts) en STAP-scholingsregister (links) naar opleidingsvorm

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=79.040.

De samenhang tussen de gekozen opleidingsvorm en de achtergrondkenmerken van de gebruikers is minder eenduidig. Wat opvalt is dat relatief veel STAP-gebruikers die een opleiding volgen in het kader van bijscholing, dit in klassikale vorm doen (figuur I.5 in bijlage I). Er is geen directe informatie vanuit de opleiders over het opleidingsdoel van de opleiding, maar dit suggereert in ieder geval dat bijscholing vaak klassikaal wordt gegeven. Omscholing komt relatief vaak voor bij een mengvorm (online en klassikaal). Daarnaast worden scholingsactiviteiten in exclusief klassikale vorm ook relatief vaak gekozen door mensen met basisonderwijs of vmbo als hoogst genoten opleidingsniveau. Voor alle overige groepen worden geen verschillen in de gekozen opleidingsvorm gevonden (figuur I.6 in bijlage I).

Ten opzichte van 2022 valt met name op dat personen die enkel basisonderwijs hebben genoten vaker klassikale scholingsactiviteiten zijn gaan volgen waar zij voorheen relatief vaak voor online varianten kozen. Hetzelfde geldt voor de groep Hbo'ers. Waar in 2022 nog 33% van de Hbo'ers een online scholingsactiviteit volgde, was dat in 2023 nog maar 19%. Uit figuur I.4 in bijlage I blijkt verder dat onder studenten een grote afname is te zien van het aandeel online scholingsactiviteiten.

2.4.4 STAP-gebruik naar de cataloguswaarde van de scholingsactiviteit

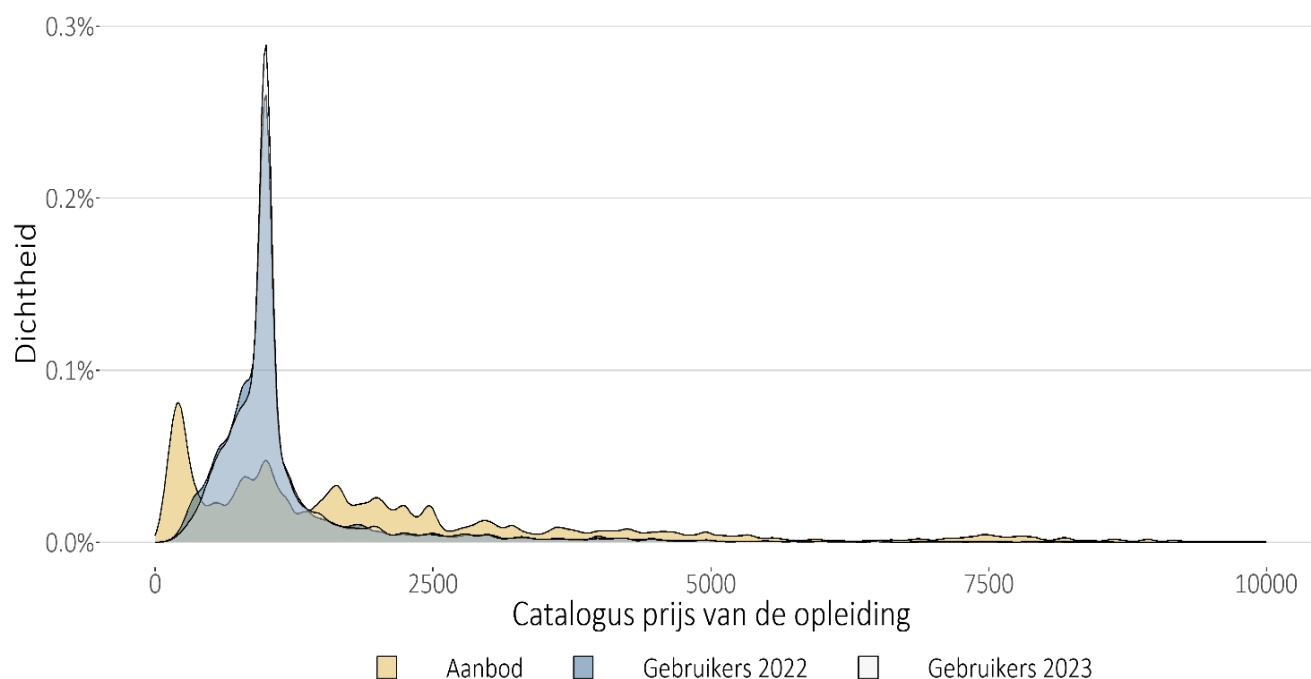
Als derde opleidingskenmerk wordt de cataloguswaarde bekeken. De catalogusprijs wordt door de opleiders in het scholingsregister opgegeven. De gemiddelde cataloguswaarde van gevolgde opleidingen bedraagt ongeveer €1.200 euro.²⁶ Dit betekent dan ook dat er voor het grootste gedeelte van de gevolgde opleidingen weinig tot geen cofinanciering benodigd is vanuit de STAP-gebruiker. In de praktijk kan, vanuit het perspectief van de gebruiker, ongeveer 2 op de 3 scholingsactiviteiten volledig worden betaald met de STAP-subsidie.

²⁶ In vergelijking met de aftrekpost scholingsuitgaven ligt het bedrag van de scholing een stuk lager bij het STAP-budget. Waar het gemiddelde aftrekbare bedrag op €1.700 euro lag bij de fiscale regeling, ligt dat bij STAP-opleidingen op €1.200 (waarvan het grootste gedeelte wordt gefinancierd door het STAP-budget). Bron: CPB (2016).

Onderstaande figuur geeft meer inzicht in de cataloguswaarde van de gevolgde en aangeboden opleidingen. In het figuur is de verdeling van de opleidingen te zien voor het totale aanbod (gele vlak), voor het STAP-gebruik in 2022 (het blauwe vlak) en voor het STAP-gebruik in 2023 (het witte vlak). Het lichtblauwe vlak is waar het STAP-gebruik van 2022 en 2023 elkaar overlappen. Een aantal zaken kan worden geconcludeerd:

- Het gros van de gevolgde opleidingen heeft een cataloguswaarde die lager ligt dan het STAP-budget van €1.000 euro (het (licht)blauwe en witte vlak).
- Er is een duidelijke piek zichtbaar rond de cataloguswaarde van €1.000 euro. Er wordt dus veelvuldig gekozen voor opleidingen waarvan de cataloguswaarde overeenkomt met de maximale STAP-subsidie. Ten opzichte van 2022 concentreren de gekozen scholingsactiviteiten in de eerste twee tijdvakken van 2023 zich nog meer rond een cataloguswaarde van €1.000 euro. Deze verschuiving gaat vooral ten koste van scholingsactiviteiten met een cataloguswaarde beneden de €1.000 euro.
- In tegenstelling tot het STAP-gebruik is er geen duidelijke concentratie zichtbaar van opleidingen in het STAP-scholingsregister met een cataloguswaarde rond de €1.000. Zo worden er relatief veel goedkope opleidingen aangeboden en zijn er tegelijkertijd ook nog de nodige opleidingen met een cataloguswaarde tot €2.500. Het aanbod van opleidingen met een cataloguswaarde boven de €2.500 is beperkt. De gemiddelde cataloguswaarde van een activiteit in het scholingsregister bedraagt €2.832. Voor 1 op de 3 activiteiten in het STAP-scholingsregister (het totale opleidingsaanbod) geldt dat het volledige catalogusbedrag gesubsidieerd kan worden door het STAP-budget.

Figuur 2.14 Verdeling verleende STAP-subsidies naar catalogusprijs van de gevolgde opleiding

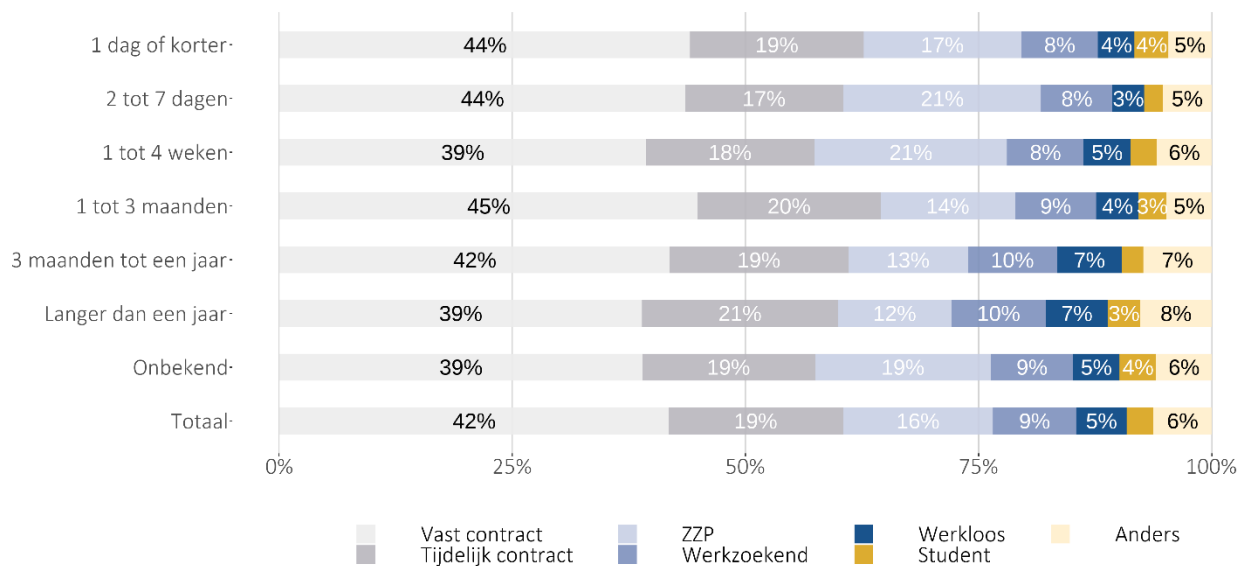
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: De figuur is afgekapt op 10.000 euro. Er mist hierdoor 1% van de observaties in de figuur.

Er is ook gekeken of de cataloguswaarde van de gekozen opleidingen samenhangt met het opleidingsdoel, de arbeidsmarktpositie of het hoogst genoten opleidingsniveau. Allereerst is een duidelijk verband zichtbaar tussen de catalogusprijs van een opleiding en het opleidingsdoel van de STAP-gebruiker. Zo is bij de goedkopere opleidingen relatief vaker sprake van bijscholing (figuur I.7 in bijlage I). Deze opleidingen kunnen dan ook relatief vaak worden bekostigd zonder dat cofinanciering benodigd is. Er is echter geen duidelijk verband zichtbaar tussen de catalogusprijs van een opleiding en de arbeidsmarktpositie of opleidingsniveau van een gebruiker (figuren I.8 en I.9 in bijlage I).

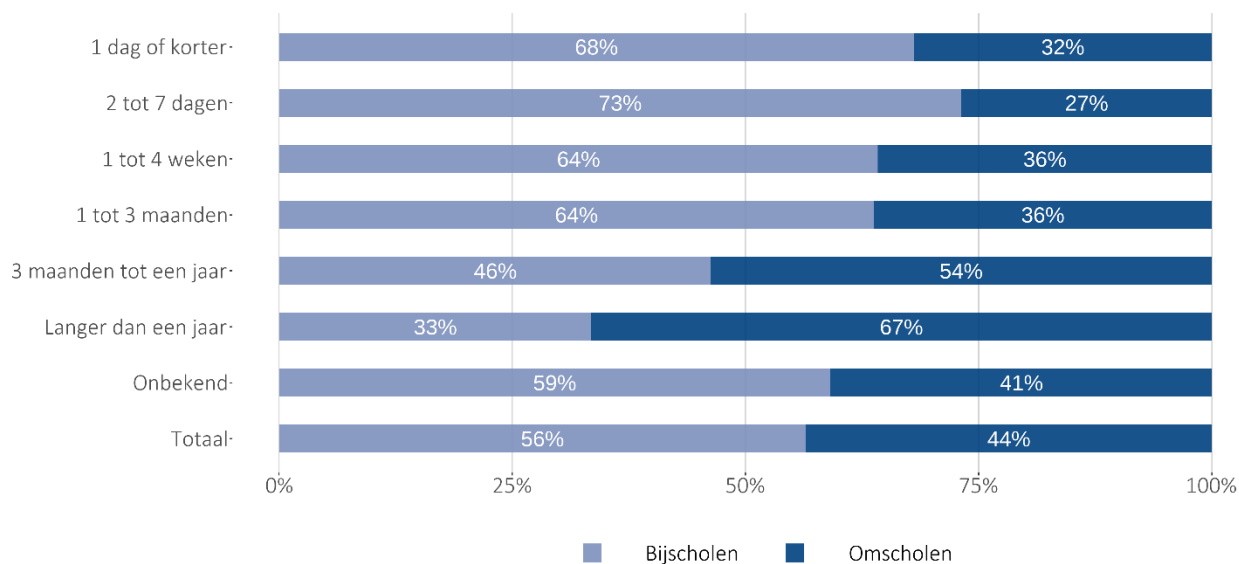
I BIJLAGE: FIGUREN EN TABELLEN

Figuur I.1 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en arbeidsmarktpositie

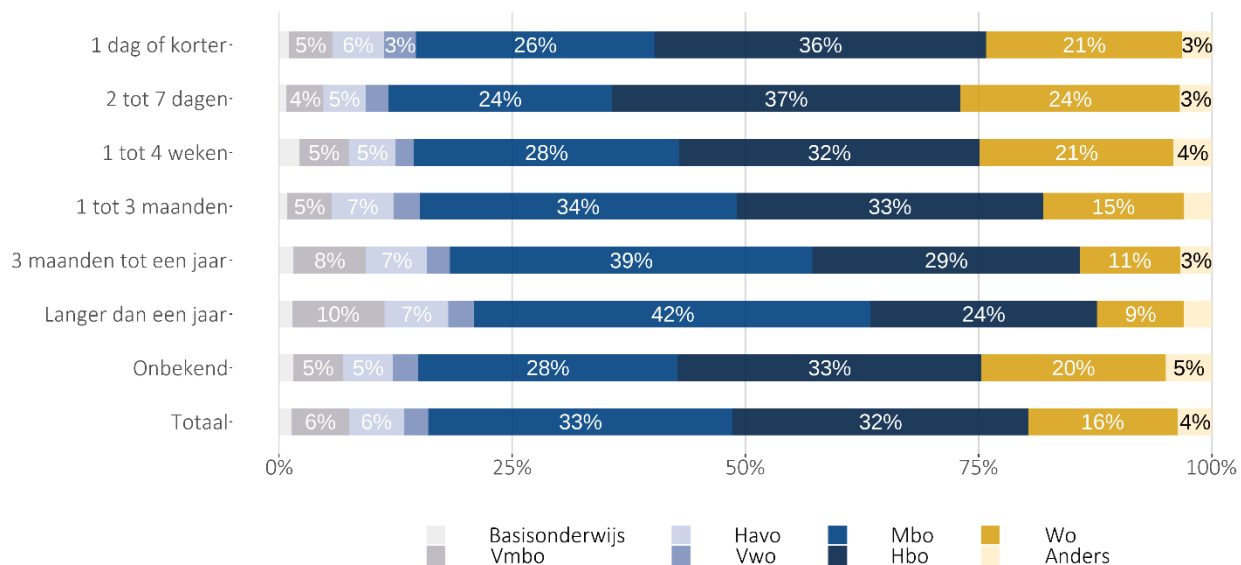
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.2 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en opleidingsdoel

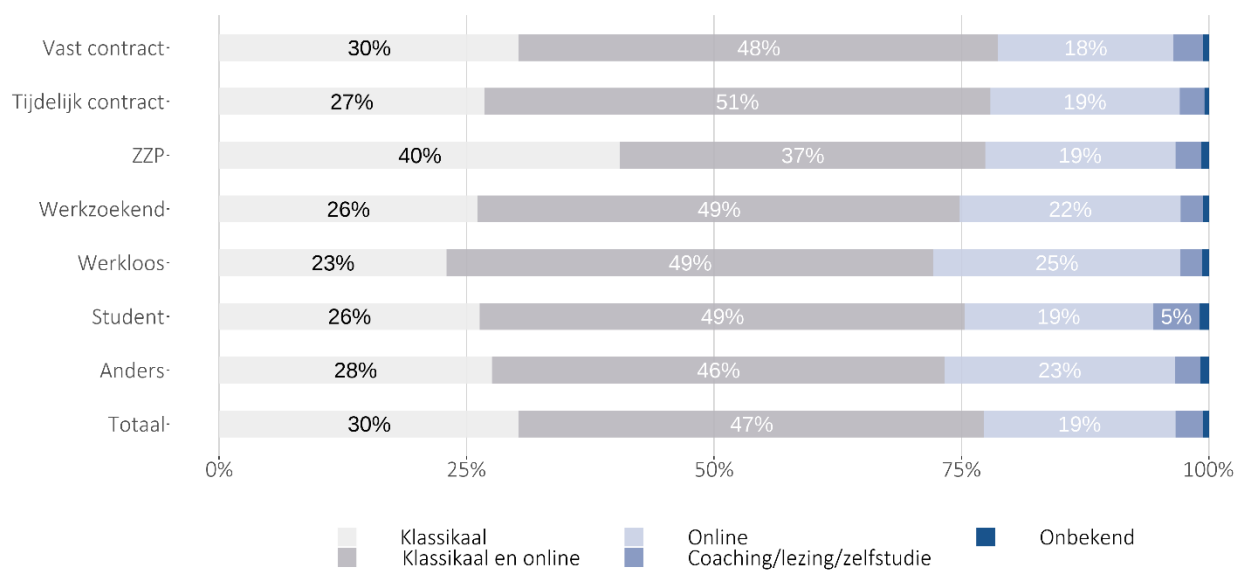
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.3 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en hoogst genoten opleidingsniveau

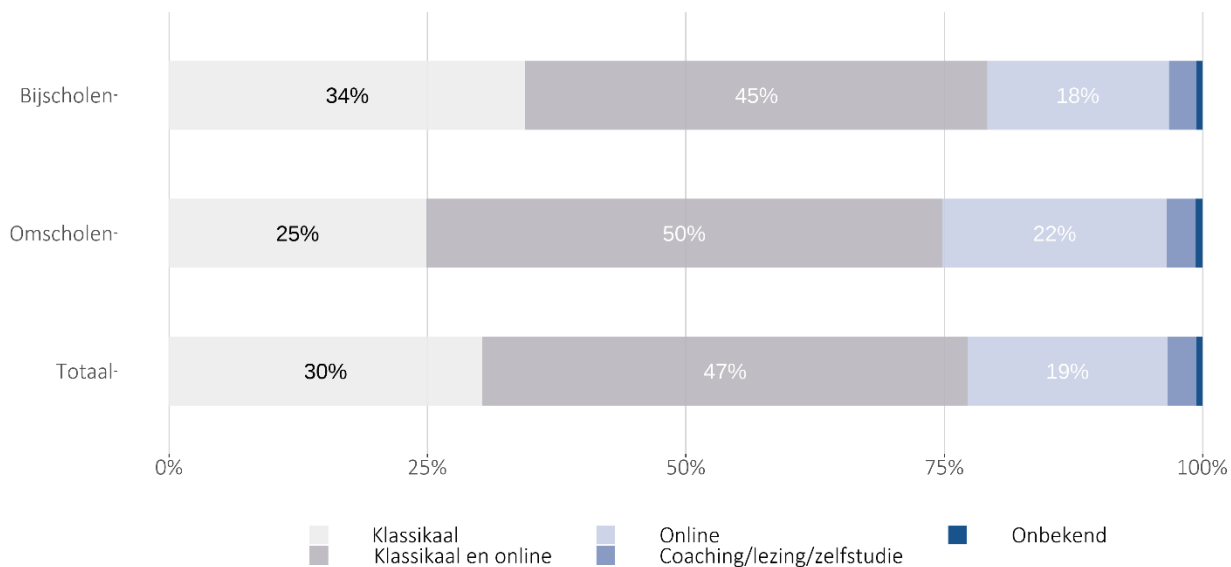
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.4 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en arbeidsmarktpositie

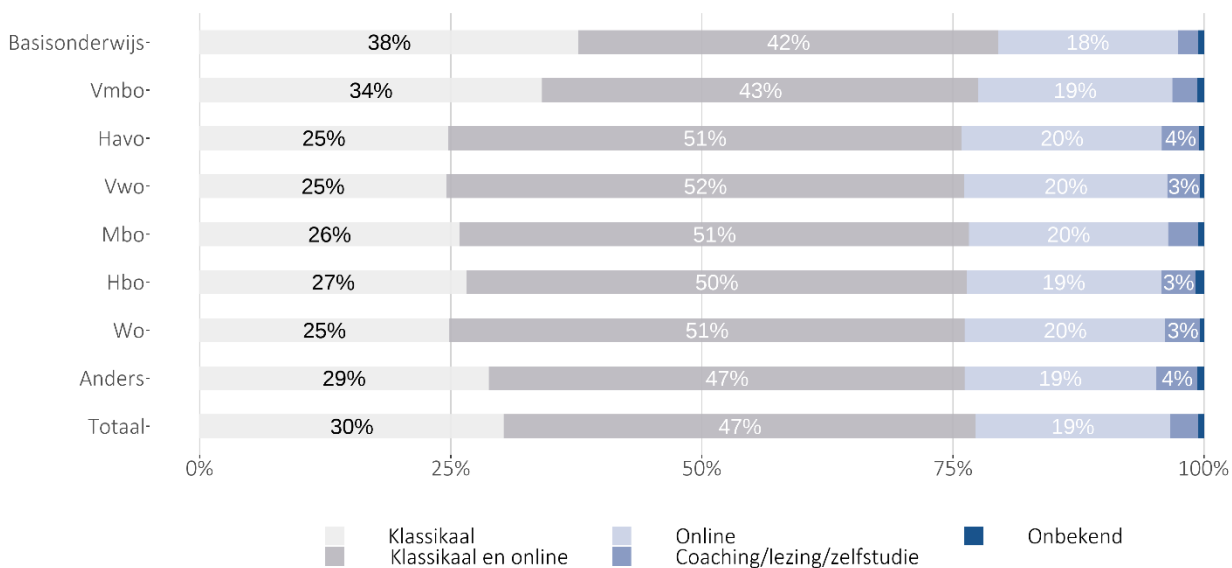
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.5 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en opleidingsdoel

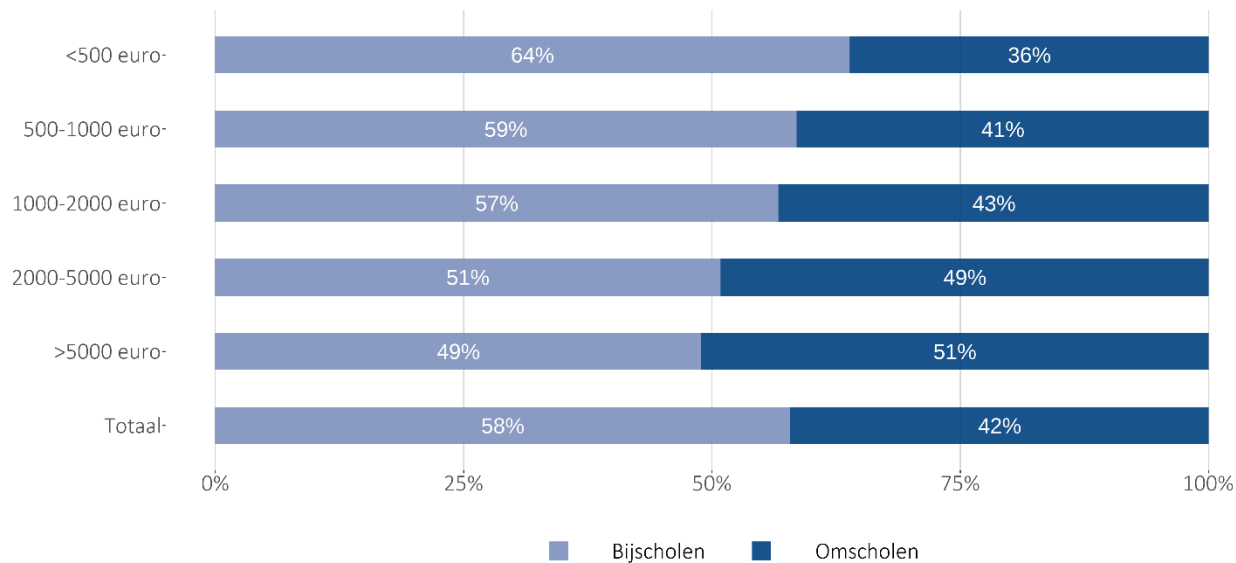
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.6 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en hoogst genoten opleidingsniveau

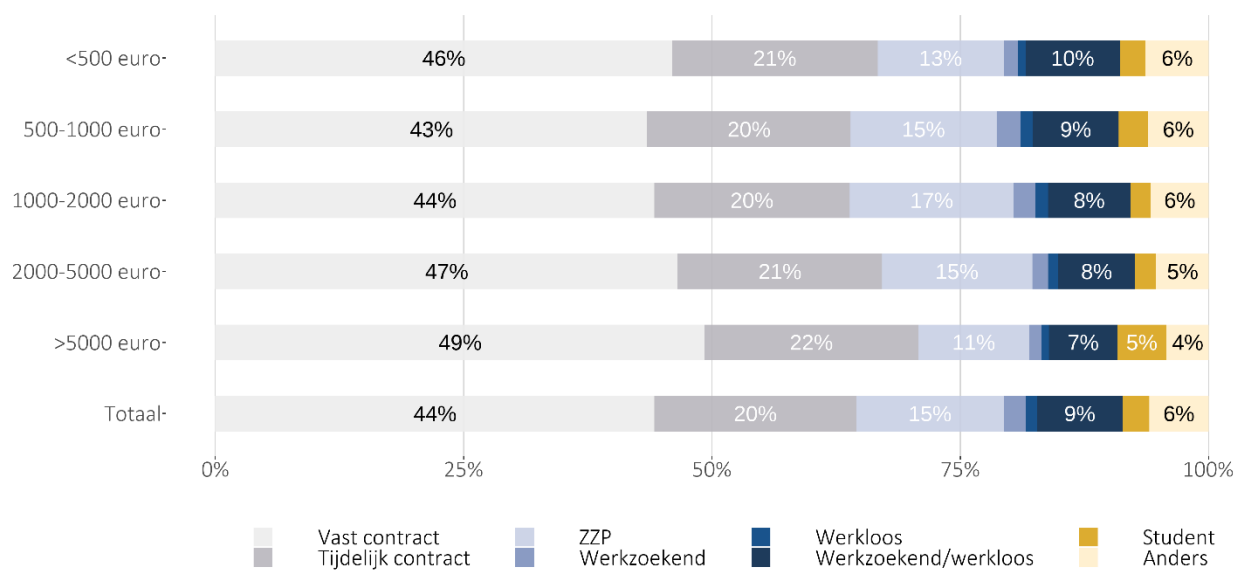
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.7 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en opleidingsdoel

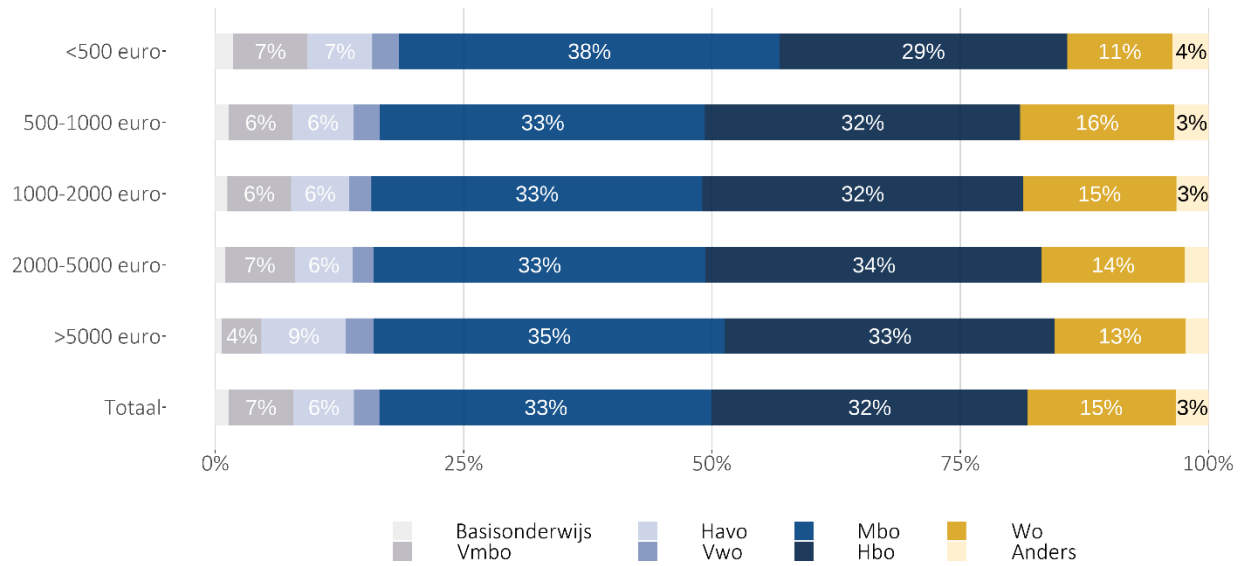
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.8 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en arbeidsmarktpositie

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.9 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en hoogst genoten opleidingsniveau

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Dit rapport doet verslag van onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij SEOR BV. Het gebruik van het materiaal in dit rapport is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm dan ook is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SEOR BV.

Het onderzoek is uitgevoerd door SEOR BV en OCKHAM IPS.

Dit rapport is een uitgave van SEOR BV, Marconistraat 16, 3029 AK Rotterdam.

www.seor.nl